

Fe ká tina nun ha Zaa

Bay ká se tul ferí ká do bil mbede ni key

Ká bil mbede key na, Zaa kji fal ferí ká tji nun-ε ká Zezu Krisi ha ni ko ká tukudu mbii ká Patmos. Báy faa fekeri ku na, Zaa baa bay a hũoke law nzoɓ mbika lawri ká i dfaa nun-ri tuo síe. Mbede key na baa ta-taŋ ha ri mii, ferí riw bele ká tji na, ba Ngerewuru kji ze mgba do nduo-ε. Ōro bie le, ka'a háw yum ká tul nzoɓ tul ngani beri riw bele báy faa Ngerembay Zezu Krisi. Satan kara do bil nzoɓ tul nganikeri na ku ndaw ká Ngerewuru a bie ri kpukdu kpukdu. Nzoɓ Ngerewururi ká i do tul bay be banɔo na, i kóko nulue fie báy tusiri fie. I káw nzaa fe sum suoriya yaana kji Vu Baɗu a í dfaa puo ká Zuruzalem fie na banɔo wum.

Máa bayri ká do bil-e

Titire fe ká tina nun ha Zaa: 1

Mbede ká'a dfaa ha nzoɓ mbika lawri zad tɔno say: 2-3

Mbede káake ká i rji zad tɔno say: 4.1-8.1

Tjwri ká tɔno say: 8.2-11.19

Nay saŋ báy fe mgbamri ká sidí: 12-13

Vu Baɗu ká do tul kuo Siɔn, báy nam kún sal bay: 14

Ōro bie huɗ duku mburuk: 15

Tunguo here Ngerewuru ká tɔno say: 16

Ledi ngerɛpuo ká Babilon: 17.1-19.4

Nam suoriya yaana kji Vu Baɗu: 19.5-10

Bay ká i kuɲ zuo tul fe mgbamri ká sidfi, báý
 ledfi Satan: 19.11-20.14
 Nulue fie, tusiri fie, báý Zuruzalem fie: 21.1-
 22.5
 Zezu a vika: 22.6-21

Pola roo bay rii bil mbede key

¹ Mbede key na baa bay se tul feri ká do zad muni ká Zezu *Krisi tina ha nzobri ko. Ba fe ká Ngerewuru ha ni ko, bay haɲa ni ka kie nzob ped beri fe ká'a ví vuku. Krisi na suo a pie led nzaaped be se luo Zaa ká ba nzob ped be. ² A Zaa na laa le, feri riw bele ká'a ko na, ka baa nasike mii, ba Bay Ngerewuru ndaw, a ba tusue bay ká Zezu Krisi tina ha ni ndaw pi. ³ Suoriya ba taa nzob ká kji mbede ni key ká nun ruo nzobri, báý bari ká i laa bayke ká uru saa nzaa Ngerewuru a í daa vu mbom bo di, bay ji le, nam ká fekeri a tji na ton di mbaa ro.

Soko ká Zaa hii ha nzob mbika lawri ká i mbu tul kji bod bod zad tono say

⁴ Bi Zaa, mi daa mbede key na ha ri baari nzob mbika lawri ká i mbu tul kji bod bod zad tono say ká kuɲu zad ká Azi. Ndad bay haɲa Ngerewuru, be ká'a do pola doɲ ndaw roo tusiri do báý, be ká do timbede key, ká'a vika na, ka ha ri law huoke báý dekeke. Ndad bay haɲa Temri ká tono say* ká i do pol karingaw mbay be na, ka ha ri law

* **1:4** 1.4 Suy fe kjiɲa ká tono say ká do bil mbede key na, kie fe ká do báý zadɛ nzedem. Be mini ze «Temri ká tono say» na, kie Tem Ngerewuru ká mbjw hoy ká do báý zadɛ nzedem bele.

huoke báy dɛkɛkɛ. ⁵ Ndadɔ bay haɲa Zezu *Krisi, be ká ba nzoɔ nasi bay Ngerewuru báy zadɛ, be ká'a ba titire nzoɔ ká'a tji saa sakra nzoɔ huɔeri, a ba mbay ká kaw tul mbayri riw bele ká tusiri key na, ka ha ri law huoke báy dɛkɛkɛ na ndaw pi.

Be Zezu na, ka hii naari. Ka tina naari saa bil hurusuo feyaa naari báy faa sím be, ⁶ a daa ha náa víri ba *nzoɔ fe poy beri ká puoruo be bay daa ped ha Bi-ε Ngerewuru. Riɲ dika báy hurusuo ba taa be mbiimbam báy mbiimbam baɲguo! Amem! Ndadɔ bay haɲa ni ka do munu na kji!

⁷ I ko, be na, a vika báy sii mbam! Nun nzoɔri riw bele i kóko ni, ze bari ká i tudɔ ni í i ni na kara i kóko ni ndaw. Saw kaniri riw bele ká tusiri key na, i ndaka law-ri zadɔ zadɔ bay tul-e. Feke ku na, a doko munu ba tusue kji. Amem! Ndadɔ bay haɲa ni ka do munu na kji!

⁸ Ngerembay Ngerewuru Nzoɔ Hurusuo Luye na baa mii: «Bi na, mi ba *Alfa báy Omega†, be ká'a do pola doɔɔ ndaw roo tusiri do báy, be ká do timbedɛ key, ká'a vika.»

Zezu tina nun ha Zaa

⁹ Bi Zaa ká mi ba yu baari ká náa bári baw kóko seke fe, ká náa bári nzoɔri ká Ngerewuru re mbay ká tul naari, a náa súuri law naari mbijw hoy báy faa zúo zinj Zezu na, i mgba mi í vaa

† **1:8** 1.8 Alfa ba titire vu máa bay alfabe Gerek, a Omega laa le, ba óro bie vu máa bay alfabe. Zadka Ngerewuru ba Alfa báy Omega na, kie mii ka re mbay ká tul feri riw bele, a ba nzoɔ tiika saw fe báy nzoɔ óro bie fe.

pon mĩ kaw tukufu mbii ká i dī ba Patmos bay tul Bay Ngerewuru ká mĩ do tul-e mí ka-káake, báy tusue bay ká Zezu tina ha mĩ na‡. ¹⁰ Dimasi mbijw munu ká ba nam Ngerembay na, Tem Ngerewuru mgba mĩ, le, mĩ laa kusol nzob mgba belen ká fal-i rii tiw ká nzob ul konron. ¹¹ Kusol ká mgba na baa mii: «Fe ká mù kó na, mu daa ka do mbede a mú pieke ha nzob mbika lawri ká i mbu tul ki bod bod zad tonó say key na: Efez ndaw, Isimirne ndaw, Pergam ndaw, Tiyatir ndaw, Sardes ndaw, Filadelfi ndaw, roo Lawdise ndaw pi.»

¹² Báyji le, mĩ fere nun-i bay kóko nzob ká baa bay zin mĩ na. Lee, mĩ kó huu ndele ká i daa sii say ká i daa báy lari ká nduy ziriri ziriri ba tonó say zuo. ¹³ Ká sikda huu ndelekeri ku na, nzob mbijw rii vu nzob do dī. Ka nduo maagari ká pie yul kpuru mgba fal bal-ε, a daa sal bil ká i daa báy lari ká nduy ziriri ziriri na tekre nzaa law-ε. ¹⁴ Suy tul-e puu tel tel munu ká gari pie, mase munu ká sari, a nun-ε se huu kalu kalu munu ká rim huu. ¹⁵ Bal-eri nduy munu ká nzaw lari ká i daa nduo huu ha mĩre tii roo í nzun ha ni nduy, a kusol-e laa le, mgba munu ká bawda maambiiri ká so gbuu gbuu. ¹⁶ Ka mgba mbaymawri ba tonó say do nduo hodo be, roo maamii ká nzi-ε uo pelem pelem fi sidī bele do tii saa nzi-ε. Nzaa pol-e nduy mbedera mbedera munu ká sie ká do law tul ká'a ke hed hed.

‡ **1:9** 1.9 Tukufu mbii ká i dī ba Patmos na, ba sal faa isod báy Efez. Ba zad ká ngeredomayri ká Rom faa nzobri ká i hii bay bari mbáa na, í vaa pon ri zuo dī.

17 Zadfka mĩ kɔ ni na báyyi ɛ, mĩ lie gbăy ɓo pol-e munu ɓa huɗ. Báyyi ɛ, ka ɗaa nduo hoɗo ɓe ɓo tul-i a ɓaa mii: «Mu h̄ɛ ya! ʼBi na, mĩ ɓa Titire Nzoɓ ɓáy Ɔrɔ Bie Nzoɓ. 18 Mi ɓa Nzoɓ Káw Báy Kumnun. Pola na mĩ hu, roo ɛ, timbeɗe key na mĩ kaw ɓáy kumnun mbiimbam ɓáy mbiimbam ɓaŋguɔ. Mĩ ɗo ɓáy h̄urusuo ká tul huɗ, ɓáy nzoɓ huɗeri ká zad ɓaw. 19 Munu zu ɛ, fe ká mù kɔ key na, mu ɗaa ka ɗo mbeɗe; ɓa fe ká ɗo timbeɗe key ndaw, fe ká'a ɗoko v̄aw ndaw pi. 20 S̄aw ɓay ká se tul mbaymawri ká tɔnɔ say ká mù kɔ ká nduo hoɗo ɓi, ɓáy huu ndele ká tɔnɔ say ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri na ze ɗo key: mbaymawri ká tɔnɔ say na ɓa leɗ nzaaped̄ Ngerew̄ururi ká i ɗo tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i ɓoɗ ɓoɗ zad tɔnɔ say na, a huu ndeleri ká tɔnɔ say na laa ɛ, ɓa nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i ɓoɗ ɓoɗ zad tɔnɔ say.»

2

Bay ká i ɓaa hạ nzoɓ mbika lawri ká Efez

1 Nzoɓke ku na ɓaa hạ mĩ mii: «Mu ɗaa ɓayri key na ka ɗo mbeɗe mú pīeke hạ leɗ nzaaped̄ Ngerew̄uru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̄i ká Efez na mú ɓaa hạ ni ka ɓaa ha ri mii:

Nzoɓ ká m̄gba mbaymawri ɓa tɔnɔ say ɗo nduo hoɗo ɓe, a se sakra huu ndeleri ká i ɗaa šīi say ɓa tɔnɔ say ká i ɗaa ɓáy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri na ɓaa mii: 2 “Fe ɗáa kere ɓaari nzoɓ mbika lawri riw bele na, mĩ kɔ-kɔ. S̄u-ri ká ì ɗaa tud̄, ɓáy s̄u law-ri na, mĩ kɔ ndaw.

Baari na, mi ko le, i iki law-ri ka tul nzoɓ law mgborori ya; i lie nzoɓri ka i di suo-ri ba nzoɓ nday nzaaped Krisiri, roo le, i ba nzoɓkeri ya, a i ko ri ba nzoɓ kuf bayri. ³ Baari na, i suu law-ri banɗo, ze i ko seke fe bay tul-i hoy kara law-ri saa ya.

⁴ Roo le, fe ka mi hii bayke ka fi luo-ri ya na ze do key: baari na, i hii mi i ko mi ba nzoɓ nun-ri munu ka i daa bay tiika mbika law-ri ya. ⁵ Munu zu le, i ker se tul dol baari ka pola ka i hiike mi bamba na, i suo ker bay baari, i yi i daa munu ka i daa pola; bo munu ya le, mi yi bay ti tul-ri, a mi naa huu ndele baari na ba fal*. ⁶ Be nu ku hoy kara, mi pisi ri ka tul fe mbijw: i tuɗ fe daa nzoɓri ka i se fal Nikola ngeren munu ka bi†.

⁷ Nzoɓ ka do bay suku laa bay na, ka laa bay ka Tem Ngerewuru baa ha nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki bay zad bod bod na! A nzoɓ ka haw yum na, puu kaw bay kumnun banɗo ka do zad kaw ndadi ka luo Ngerewuru na, mi pon faa ha ni su lereke‡.”»

Bay ka i baa ha nzoɓ mbika lawri ka Isimirne

* **2:5** 2.5 Zadka Kisi naa huu ndele baari ba fal na, kie mii nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki na i nda siri. † **2:6** 2.6 Nzoɓri ka i se fal Nikola na ped daa bari do bay zadɛ ya, bay yi le, i pon suo-ri bo bil fe daa nun pieri a i puo wururi. ‡ **2:7** 2.7 I kii Tiika saw fe 2.9. Puu kaw bay kumnun ka bil mbedeke na, Ngerewuru haa nzoɓri faa sɗa lereke. Roo le, timbede ka bil mbede ni key na, ka pon faa do hoy ro ha nzoɓri su.

⁸ Nzobke ku na baa ha m̃ mii: «Mu daa bayri key na ka d̃o mbede mú píeke ha led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̃i ká Isimirne, mú baa ha ni ka baa ha ri mii:

Titire Nzoɓ báy Ɔɔ Bie Nzoɓ, be ká'a hu a ỹi a kaw báy kumnun na baa mii: ⁹ “Kókó seke fe baari nzoɓ mbika lawri na, m̃ kó-kó. Kuku baari na, m̃ kó-kó ndaw̃, roo le, tusueke le, ì ba nzoɓ feziɲari ká nun Ngerewuru. Bay kaayari ká Zibri ká i d̃i sùo-ri ba Zib taa tusuekeri baa se tul-r̃i na, m̃ la-laa. Bari nzoɓkeri ku na, i ba Zib taa tusuekeri ya. Mbu k̃i bari na, d̃o ba zad mbú k̃i Satan! ¹⁰ Fe seke ká'a t̃i tul-r̃i na, ì ha law-r̃i ka tó ká d̃i ya. I laa key: ngeretemndaya a daa ha nzoɓ tul ngani baari faa nzoɓ haneri ká sakra baari zuo hul sal bay lie law-r̃i; le, ì doko bil kókó seke fe nam duo*. I sin law-r̃i í d̃oke tul bay bi kpuru í huke, le, m̃ haɲa r̃i káw báy kumnun banɲo ba fe tundo baari.

¹¹ Nzoɓ ká d̃o báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul k̃i báy zad bod bod na! A nzoɓ ká haw yum na, hud̃ ndeke d̃i ba sidike ti dika riɲ-ε mbáa mɲaɲ.”»

§ 2:9 2.9 Ká bil sewke ku na, nzoɓ haneri daa h̃e í ker mii, zadka nzoɓ mbika lawri ruo Mbay Sezar ba Ngerewuru ya na báyii le, i faa fe h̃e bari ndaw̃, feri ká hul bari hoy kara ndaw̃, a í pɔɲ ri ba nzoɓ k̃kuri. * 2:10 2.10 Zadka i baa bay se tul «nam duo» ká bil mbede key na, kie saw sie ká Ngerewuru k̃i mbi nzi-ε a daa bo, bo ti kál bol nzi-ε ya.

Bay ká i baa ha nzoɓ mbika lawri ká Pergam

¹² Nzoɓke ku na baa ha mi mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mu pieke ha led nzaaped Ngerewuru ka kaw tul nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki ka Pergam mu baa ha ni ka baa ha ri mii:

Nzoɓ ka do bay maamii ka nzi-ε uo pelem pelem fi sidɪ bele na baa mii: ¹³ “Zad ka baari nzoɓ mbika lawri i daa puo ka di na, mi ko-ko; ba zad ka *Satan kaw tul karingaw mbay ka di. Be nu ku hoy kara, i mbuɔɔ mi banɔɔ. Ze bay sewke ka i mɔba Antipas ka ba nzoɓ nasi bay bi taa tusueke, a i i ni ka puo baari ka Satan daa puo ka di na kara, i poɔ mbika law baari ka tul-i ya.

¹⁴ Roo ɛ, fe haneri do fi luo-ri di ku ka mi hii bayke ya: Nzoɓ haneri ka sakra baari se fal fe feɛ *Balam. Be na, ka kie Mbay *Balak faa ka bay haɔa led Izarayɛlri daa feyaa i su nay ka i puoke fe ha wururi, a i daa nun pie†.

¹⁵ Nzoɓ haneri ka luo-ri na, i se fal fe feɛ nzoɓ taa Nikolari faa mbɔw munu na ndaw. ¹⁶ Munu zu ɛ, i suo ker bay baari! Bo munu ya ɛ, mi ti tul-ri kod hoy a mi ruu ziɔ nzoɓkeri ku na bay maamii ka ti saa nzaa-i.

¹⁷ Nzoɓ ka do bay suku laa bay na, ka laa bay ka Tem Ngerewuru baa ha nzoɓ mbika lawri ka i mbu tul ki bay zad bod bod na! A nzoɓ ka haw yum na, mi haɔa ni ngaw ka do zad muni

† **2:14** 2.14 I kji Ruɔ Bari 25.1-2, 31.15-16.

ká i dī ba *manne* a mí ha ni tisaw pie ndaw‡. Ká tul tisawke ku na, i daa rinj fie do dī ká nzoḅ mbjw ko sawke ya, ba be huo-ε ká'a yaḅa rinjke na ze ka ko."»

Bay ká i baa ha nzoḅ mbika lawri ká Tiyatir

¹⁸ Nzoḅke ku na baa ha mī mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú píeke ha led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzoḅ mbika lawri ká i mbu tul kī ká Tiyatir mú baa ha ni ka baa ha ri mii:

Vu Ngerewuru, be ká nun-ε se huu kalu kalu munu ká rim huu, ká bal-eri nduy munu ká nzaw lari ká i daa nduo huu roo í nzun ha ni nduy na baa mii: ¹⁹ "Fe daa baari nzoḅ mbika lawri na mī ko-ko; mī ko mgbaka ini baari ndaw, doko tul bay bi ndaw, pedri ká ì daa ha mī ndaw, roo báy suu law-rī ndaw pi. Mī ko le, ped baari ká ì daa timbede key na, kal taa hay ká ì daa báy titire nam ká ì daake law-rī bo tul-i na.

²⁰ Roo le, fe ká mī hii bayke ká luo-rī ya na ze do key: Máj ká ped daa be do munu ba Zezabel na, ì iki law-rī ká tul-eŠ Májke ku na, dī sùo-ε ba nzoḅ yaḅa bay saa nzaa

‡ **2:17** 2.17 *Manne* na ba fe sūm ká Ngerewuru ha led Izarayelri su ká bil law kor. (Tji kele 16.14-21.) Zibri na i ker mii, zadka Krisi a vika na, ka'a hól nzoḅri faa mbjw munu na ndaw. A tisaw pie na, nzoḅ hāneri ker mii, zadka i daa bo nduo nzoḅ le, ba faa ze i poḅ ha nzoḅke se zad fe sūm suoriya Ngerewuru, mase i daa bo nduo nzoḅ ze báy nam kúnj sal bay laa le, kie mii, bay naa ká tul nzoḅke ro zu. **§ 2:20** 2.20 I kji 1 Mbayri 16.31; 2 Mbayri 9.22. Zezabel na ba máy Mbay Akaḅ ká kuo wāra ha ni puo wūruri.

Ngerewuru a ula nzob ped biri a kuo ri zuo fal-ε báy faa fe fére be ha ri daa nun pie, a í su náy ká i púoke fe ha wururi. ²¹ Mĩ pón namri ha ni bay haña ni ka yĩ a suo kér bay be ká tul feyaa beri, roo le, ka hii bay pón daa nun pie be na ya. ²² Be mini ze, mĩ pón ni ha ni ko seke fe ká tul dokro; a bari ká i daa nun pie zinj ni na, zadka i yĩ i suo kér bay bari, a í pón fe daa kaaya bari na ya le, mĩ haña ri ko seke fe na ndaw. ²³ Vi-eri na, mĩ duku ri mburuk, bay haña nzob mbika lawri ká i mbu tul kị báy zad bod bod riw bele na i kóko mii, bi na, mĩ ba nzob békle bil law nzobri bay kóko kér bay bari báy fe ká law-ri hii. Nzob ha ha ká sakra baari na, mĩ púo ni fe tunduo be maa báy ped daa be.

²⁴ A baari nzob mbika lawri ká Tiyatir ká ì se fal fe fére ndaya máy key ya, ká í ti rii bil feri ká nzobkeri di ba 'kér bay *Satan ká di bamba ká do zad muni' ya na*, mĩ baa ha ri ta-tañ: Mĩ ti haña ri soba kị ya, ²⁵ roo le, fe ká ì dōke na, ì mgba ngo-ngon kpuru maa báy nam ví bi.

²⁶⁻²⁸ A nzob ká haw yum, a daa fe ká mĩ hii kpuru tji óro bie nam na le, mĩ haña ni hurusuo réke mbay munu ká bi kị mĩ yaa ká luo Baa. Ka'a réke mbay ká tul nzobri ká saw puo bari bod bod báy hurusuo. Ka'a bíe nzob ndayari kpukdu kpukdu munu ká i bíeke pay

* **2:24** 2.24 Ká zad ni key na rii fe ká nzob haneri fere nzobri fe mii, bay haw yum ká tul ngeretemndaya na, ndad bay rii bil fe kaaya ká'a daa na ndaw ro!

ká i mbuo zuo. Mi haṅa ni rùo tibie na ndaw†.
 29 Nzob ká do báy suku láa bay na, ka laa bay
 ká Tem Ngerewuru baa ha nzob mbika lawri
 ká i mbu tul kị báy zad bod bod na!”»

3

Bay ká i baa ha nzob mbika lawri ká Sardes

1 Nzobke ku na baa ha m̄ mii: «Mu daa bayri
 key na ka do mbede mú pieke ha led nzaaped
 Ngerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká i
 mbu tul kị ká Sardes mú baa ha ni ka baa ha
 ri mii:

Nzob ká do báy Tem Ngerewuru ba tono
 say* báy mbaymawri ká tono say na ka baa
 mii: “Fe daa baari nzob mbika lawri riw bele
 na, m̄ ko-ko. Mi ko le, riṅ ri m̄gba rii fe ká i
 zaṅ sùo bay tul-i, roo le, i ba nzob hudei. 2 I
 túma í ha hurusuo ha fe ká tònṅ ndji ká do sùo-
 ri robay na bay haṅa ni hu bib bib ya, bay ji
 le, m̄ ko ped daa baari na, do maa báy zadē
 munu ká Ngerewuru bi hii na ya. 3 Munu zu
 le, i k̄er se tul Bay Ngerewuru ká i laa í yaa bo
 law-r̄i na. I daa vu mbom ka bo di, a í suo k̄er
 bay baari ká tul feyaa baari. Zadka i tuma ya
 le, m̄ t̄ji tul-r̄i mbuda munu ká nzob riiba t̄jike
 tul nzob taṅ haṅa r̄i ko nam ví bi.

4 Roo le, nzob baari haneri ká i do Sardes kị
 hoy kara, simesed bari taṅ kadaṅ munu ká gari

† **2:26-28** 2.26-28 Rùo tibie na, kie nzaaruo ká do di ya bay sil.
 Do faa mbjw munu ndaw, nzob ká do báy rùo tibie na, ze ka do
 na sikda kóko seke fe hoy kara, ka ko mii, seke fekeri na do di
 ya bay kál. * **3:1** 3.1 I yji í kji FKT 1.4 na í ko.

pie ká em mgba di ya. Bari nzobkeri ku na, i séke sed zinj m̄i báy gari pie, bay ji le, i maa†. ⁵ Be ze, nzob ká haw yum na, i ndúo ni gari pie munu na ndaw. M̄i ti bumra rin-ε ká bil mbede pam ká nulue ya. M̄i báa tan kad ká pol Baa ndaw, ká pol led nzaaped beri ndaw mii, ka ba taa bi. ⁶ Nzob ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzob mbika lawri ká i mbu tul k̄i báy zad bod bod na!"»

Bay ká i baa ha nzob mbika lawri ká Filadelfi

⁷ Nzobke ku na baa ha m̄i mii: «Mu daa bayri key na ka do mbede mú pieke ha led nzaaped Ngerewuru ká kaw tul nzob mbika lawri ká i mbu tul k̄i ká Filadelfi mú baa ha ni ka baa ha ri mii:

Nzob ká Tan Kadan, be Kri si tusueke ká lakerere Mbay David do nduo-ε‡, ká mgbuda le, nzob mbijw maa bay dár ya; ká dar le, nzob mbijw maa bay mgbúda ya na baa mii: ⁸ "Fe dáa baari nzob mbika lawri riw bele na, m̄i k̄o-k̄o. Hurusuo ká i doke na, ndji hoy, m̄i k̄o-k̄o. Be nu ku hoy kara, i daa vu mbom bo tul bay bi, a i may bay ká tul-i ya. M̄i mgbuda faa do hoy ha ri ká nzob mbijw maa bay dár do di ya. ⁹ A nzobri ká i ba zad mbú k̄i *Satan, nzob kúf bayri ká i di sùo-ri ba Zib taa tusue, roo

† **3:4** 3.4 Gari pie ká nzob nduo na kie mii, simsed nzobke tan kad kad ndaw, a haw yum zinj Kri si ndaw, a kaw báy kumnun banjuo ndaw pi. ‡ **3:7** 3.7 Ká zad ni key na, Nzob ká Tan Kadan ká lakerere Mbay David do nduo-ε na, baa bay se tul Kri si, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi ya nzobri.

le, i ba nzobkeri ya na, mi d'aa ha ri vi huku pol-ri, a mi ha ri ko mii, mi hii ri hii. ¹⁰ Munu ka i korɔ bay bi bay suu law na, bi hoy kara, mi korɔ ri ka bil seke fe ka'a tji tul nzobri riw bele ka tusiri key bay lie ri bay kɔko. ¹¹ Ndjii hoy le, mi vika. Fe ka i d'oke na, i mgba ngɔ-ngɔɔ bay haɲa bo, nzob mbjw mini kara, ka naa fe tunduo baari ya.

¹² A nzob ka haw yum na, mi haɲa ni do ba nguo soko *hul kani Ngerewuru bi; ka'a doko di banɲuo ro bo, ka ti tji kele mbaa. Mi d'aa rin Ngerewuru bi do suɔ-ε ndaw, rin ngerɛpuo Ngerewuru bi ka ba Zuruzalem fie ka'a di saa luɔ-ε ka nulue ndaw, roɔ rin-i taa fie na kara ndaw pi. ¹³ Nzob ka do bay suku laa bay na, ka laa bay ka Tem Ngerewuru baa ha nzob mbika lawri ka i mbu tul ki bay zad bod bod na!"»

Bay ka i baa ha nzob mbika lawri ka Lawdise

¹⁴ Nzobke ku na baa ha mi: «Mu daa bayri key na ka do mbede mu pieke ha led nzaaped Ngerewuru ka kaw tul nzob mbika lawri ka i mbu tul ki ka Lawdise mu baa ha ni ka baa ha ri mii:

Nzob ka i di ni ba Amem§, nzob doko tul nasi bay Ngerewuru, a baa bay tusueke, be ka Ngerewuru daa feri riw bele bay faa be na baa mii: ¹⁵ "Fe d'aa baari nzob mbika lawri na, mi ko-ko. Mi ko na, i huo ya ndaw, i zaɲ ya ndaw. Uwaa! Haɲa ri huo deɲ deɲ, mase haɲa ri zaɲ suɔ ku na, ndad mba doko sikda

§ 3:14 3.14 Nzob ka i di ni ba «Amem» na ba Zezu.

dār munu! ¹⁶ Munu ká ì zaŋ ya ndaw, í huó ya ndaw na, mĩ sám rĩ zuo bisuy. ¹⁷ Í baa ká ðil law-rĩ mii, ‘Buru ba nzoð feziŋari, báy faa ped d́aa buru na, buru káwke ðil ndađi, búru se síe fe mbjw ya!’ Roo le, ká nun Ngerewuru na, ì ba síe ðamba í maa ya kakalke ndaw, í ba nzoð kükuri í se tigbaa rĩ hoy nduođi nduođi ndaw, roo nun-rĩ fumra gbiðli ndaw ze ì ko ya ku!

¹⁸ Be ze, mĩ bo rĩ bay haŋa rĩ vi luo-i í hie lari ká i d́aa nduo huu ha mjire tji a nduy ziri ri ziri na, bay haŋa rĩ vi ba nzoð feziŋari ká nun Ngerewuru. Í ví hie gari pie í nduo í púðke zad sahoý baari ká do hoy nduođi ku na. Í ví hie sawpuu í d́aa bo nun-rĩ, bay haŋa bo ì kóke zad *taŋ kađ kađ*. ¹⁹ Bi na, nzoðri riw bele ká mĩ hii ri na, mĩ yjw ri, a mí ndađa ri bo faa. Munu zu le, ì nduo kiyaw kiyaw í suo kér bay baari ká tul feyaa baari. ²⁰ Í ko, bi na, mĩ do faa hul mí d́i fe. A nzoð ká laa kusol-i a mgbuđa faa ha mĩ le, mĩ rii mí se luo-ε, mí su fe zih ni, a be kara a suŋa fe zih mĩ ndaw.

²¹ Nzoð ká haw yum na, mĩ pón faa ha ni kaw lakun-i ká tul kariŋgaw mbay ði, munu ká ði kara mĩ haw yum a mí kaw lakun Baa ká tul kariŋgaw mbay be na. ²² Nzoð ká do báy suku láa bay na, ka laa bay ká Tem Ngerewuru baa ha nzoð mbika lawri ká i mbu tul kji báy

* **3:18** 3.18 Ngerepuo ká Lawdise na riŋ-ε mgbá ðamba bay tul feziŋa be ndaw, gari lari ndaw, roo sawpuu bóko nun ndaw pi. Roo le, fekeri na ba fe ká kele kji hoy. Ngerewuru na ko fe ká do ðil law nzoð.

zad bod bod na!”»

4

Rúo Ngerewuru ká nulue

¹ Fale ku na báyii le, mi ko-kóm mí ko faa hul ká nulue mgbuda do hoy. Lee, mi laa kusol ká baa bay ha mi pola mgba belen munu ba tiw ká nzoɔ ul kɔŋɔŋ na baa ha mi mii: «Mu hil mú vi key, le, mi kɛ̀ mù fe ká'a vika fal-ε vuku.»

² Ká zafe ku hoy le, Tem Ngerewuru mgba mi; le, ká nulue na, karingaw mbay mbijw bo di. Ká tul karingaw mbayke ku na nzoɔ kaw di.

³ Nzoɔke ku na, nduy vedera vedera munu ba tisaw kere ká hie ba huu ká riŋ-ε ba *zaspe* báy *sarduwan*. Birimisi kiri karingawke na gbuk a nduy ver ver munu ba tisaw kere ká mbi ba huu ká riŋ-ε ba *emerode*.

⁴ Karingaw mbayri ba siŋ sidí p̄are niŋ kiri karingawke na ku. Lee, *ngere tul pedri ba siŋ sidí p̄are niŋ kaw tul karingawkeri na. I nduo gari pie, a taguba mbay ká i daa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri na guba tul-ri mbijw mbijw riw bele.

⁵ Ká tul karingaw mbayke ku na, haa mbamri t̄ji saa di gberere gberere, kusolri mgba belen belen ká di ndaw, mbam ká yiw kp̄ay kp̄ay kara t̄ji saa di ndaw pi. Ká pol karingaw mbayke na, huu mbɔnri ba tonɔ say se ká di; ba Tem Ngerewuru ká tonɔ say*.

⁶ Ká pol karingaw mbayke ku na, fe ri maambii ká nduy a taŋ karara a do mgbelen do di ndaw. Ká zad bóko karingaw mbay ká sikda

* 4:5 4.5 I yi i kji FKT 1.4 na i ko.

na, fe doko báy kumnunri ba niṅ kiri dī, pol-e mbjw, fal-ε mbjw, rɔɔ fi hodo báy fi gel na do dī mbjw mbjw. Fekeri ku na, nunri forɔ sùo-ri, fi pol-a ndaw, fi fal ndaw. ⁷ Fe doko báy kumnun taa titireke ku na, rii mbaki. Ndeke dī sidike na rii vu baa nday, fe ndeke dī sayke na daa nun rii nun nzoɔ, a fe ndeke dī niṅke laa le, rii tirim ká do zóko tay. ⁸ Fe doko báy kumnunke ká mbjw mbjw niṅ bele na, i do báy tay ba yie yie ká nunri forɔ tay bari kpurukud bele, fi pol ndaw, fi fal ndaw pi. Sun báy bisie banɔɔ na, i baa mii:

«Ŋgerembay, Ngerewuru Nzoɔ Hurusuo Luye,
Nzoɔ Táṅ Kaɗaṅ, Kaɗaṅ, Kaɗaṅ,
Nzoɔ ká do pola doɗ ndaw rɔɔ tusiri do báy,
ká do timbede key, ká'a vika.»

⁹ Banɔɔ na, zadka fe doko báy kumnunri ká niṅ daa riṅ dika í daa mbay rɔɔ í daa taambol ha be ká kaw tul kariṅaw mbay, Nzoɔ Káw Báy Kumnun mbiimbam báy mbiimbam banɔɔ na báyii le, ¹⁰ ngerɛ tul pedri ká siṅ sidī paɓe niṅ na, i ví huku pol be ká kaw tul kariṅaw mbay na, í ruo Nzoɔ Káw Báy Kumnun mbiimbam báy mbiimbam banɔɔ a í nan taguɓa mbay bari, í vaa daa zuɔ pol kariṅaw mbayke na í baa mii:

¹¹ «Ŋgerembay, Ngerewuru buru:

Riṅ dika ndaw, daa mbay ndaw, hurusuo ndaw
na
ba taa ɓo, bay yi le, mù ma-maa.

Ba ɓo kɪ ze mù daa ferri riw bele;
báy law hiiya ɓo ze mù hii bay haṅa ferri do,
ze mú daa fekeri.»

5

Rúo Vu badu Ngerewuru

¹ Fale ku le, mi ko mbede ka i ka-kaa do nduo hodo nzoɔ ka kaw tul karingaw mbay na. Mbedeke ku na, i vbie bay do bil-e ndaw, do fale ndaw, i rii nzi-e zad tɔno say. ² Lεε, mi ko led nzaaped Ngerewuru mbijw munu ka ba nzoɔ hurusuo ka do baa bay beleŋ bay bawda kusol-e a vbi bay mii: «Nzoɔ ve ze maa nzuo zad riike ka tɔno say na, a mgbuda nzi-e a kji bay ka do bil-e le*?» ³ Roo le, nzoɔ ka maa mgbuda bay kija bay ka do bil-e na mbijw tiya, ka nulue ya ndaw, tusiri key ya ndaw, ka zad baw ya ndaw pi. ⁴ A le, mi re-rew bay mbii nun-i mgbobo mgbobo, bay ji le, nzoɔ mbijw maa bay mgbuda bay koko fe ka do bil-e ya. ⁵ Bayji le, ngerε tul ped mbijw baa ha mi mii: «Mu re-rew ya. Mu ko! Mbaki key ka ba saw kani Zuda, vu bulu Mbay *David na, haw yum a maa nzuo nzaa mbede ka i rii zad tɔno say na.»

⁶ Lεε, mi ko vu badu mbijw do siya ka lakun karingaw mbay na, le, fe doko bay kumnunri ka niŋ bay *ngerε tul pedri na, i kiri ni gbuk. Ka rii Vu Badu ka i i ni ba *fe poy, a do bay tiw ba tɔno say, nun ba tɔno say ka ba Tem Ngerewuru ka tɔno say ka'a pie ri bay zadri riw bele ka tusiri key. ⁷ Vu Baduke ku na, vaa yaa mbede ka do

* **5:2** 5.2 Ka bil sewke ku na, mbede kaaake ka ngeredomayri daa na, i rii nzi-e bay dikay a i iki dikay na bay fe ka i daa nduo vu nduo-ri, bay hanja nzoɔri koke nzoɔ daa mbedeke. Ba nzoɔ ka do bay faa huo-ε hoy ze maa bay mgbuda.

nduo hodo be ká kaw tul karingaw mbay na.
 8 Zadfka'a yaa mbedeke na báyii le, fe doko báy kumnunri ká niŋ báy ngerɛ tul pedri ká sín sídī p̄arɛ niŋ na, i huku siri ká pol Vu Bađu. Bari mb̄iw mb̄iw bele na, i d̄o báy nzaŋa báy tuŋguo ká i daa báy lari ká nduy z̄iriri z̄iriri, ká fer̄i ká i uu ká b̄arɛ f̄u b̄y b̄y mb̄aa d̄i. Fe úkeri na, ba nzaa bay kereri ká nzoɓ taa Ngerɛw̄ururi i daa.
 9 Rɔbay, i d̄i sim fie mii:

«Bo Vu Bađu na, mù ma-maa.

Mù maa bay mbika mbede ká i kaa na,
 a mú nzuo zad r̄ikeri,
 bay ji le, bo na, i í mù ha sím bo uo,
 a le, báy faa sím bo na, mù púoke mbol ká
 tul nzoɓri
 ká saw k̄ani bari bod bod bele,
 nzaa bay bari bod bod bele ndaw,
 saw bari bod bod bele ndaw,
 r̄oɔ saw puo bari bod bod bele ndaw na,
 ha ri vi ba taa Ngerɛw̄uru.

10 Mù daa ha ri vi ba nzoɓ fe poyri ká puoruo bo bay daa ped ha Ngerɛw̄uru naari, a í re mbay ká tusiri key.»

11 Báyii le, m̄i k̄o-kóm, a mí laa kusol ruo led nzaaped Ngerɛw̄ururi nḡi bamba wuruk wuruk mba k̄iŋa. I kiri karingaw mbay báy fe doko báy kumnunri ká niŋ, r̄oɔ báy ngerɛ tul pedri na, 12 a i d̄i sim mgba mgba ba siya mii:

«Vu Bađu ká i i ni na,
 nḡoŋo ndaw, feziŋa ndaw, nun nzem ndaw,
 h̄urusuo ndaw,

ɔ́áa mbay ndaw, riŋ dika ndaw, roo písi
ndaw na

ba taa be, bay ji le, ka ma-maa!»

¹³ Roɔbay, mi laa kusol feri riw bele ká Ngerewuru
ɔ́aa, ká nulue ndaw, tusiri key ndaw, zad baw
ndaw, ká bil bawda maambii ndaw, roo báy feri
riw bele ká'a ɔ́aa na, i di sim mii:

«Ŋgerewuru, nzoɔ ká kaw tul karingaw mbay
báy Vu Baɔu na,
pisi ndaw, ɔ́aa mbay ndaw,
riŋ dika ndaw, roo hurusuo ndaw na,
ba taa ɔ́ari mbiimbam báy mbiimbam
banɔu!»

¹⁴ Leɛ, fe ɔ́oko báy kumnunri ká niŋ na, i yiŋra
báy bay mii: «Amem! Ndad bay haɔa ni ka ɔ́o
munu na ki!» A le, ngerɛ tul pedri na i huku siri
i ruo ri.

6

Nzuo zad ri mbede

¹ Fale ku le, mi ko Vu Baɔu nzuo titire zad
riike ká tɔno say na, le, mi laa kusol fe ɔ́oko
báy kumnun mbjw ká sakrake hawri na ɔ́aa bay
munu ká mbam ká yjw kpäy kpäy mii: «Mu vi!»

² Báyii le, mi ko-kóm mí ko piri pie mbjw! Nzoɔ
ká kaw tul-e na mɔba nɔan guo ɔ́o nduo-ɛ, a í
ha ni taguɔa mbay. Ka se báy hurusuo háw yum
bay vaa háw yum na roɔbay.

³ Fale ku le, Vu Baɔu na nzuo zad riike ndeke
di sidike na, le, mi laa kusol fe ɔ́oko báy kumnun
ndeke di sidike ká ɔ́aa mii: «Mu vi!» ⁴ Báyii le,
piri ki ti, le, sùo-ɛ ba sje nɔaw nɔaw ba huu.

Nzob ká kaw tul-e na, i ha ni hurusuo bay haɲa ni náake ɔ́kɛkɛ ká ɔ́ sakra nzobri ká tusiri key bay haɲa ri i kɪ, a í ha nzobke ku na bawda maamii.

⁵ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zaɔ rɪike ndeke ɔ́i sayke na, ɛ, mɪ laa kusol fe ɔ́ko báy kumnun ndeke ɔ́i sayke ká ɔ́aa mii: «Mu vi!» Báyɪi ɛ, mɪ kɔ-kóm mí kɔ piri pire mbɪw! Nzob ká kaw tul-e na, mɔba fe líe sɔm ɔ́o nduo-ɛ. ⁶ Lɛɛ, mɪ laa gire fe mɔba munu ká kusol nzob uru saa sikɔa fe ɔ́ko báy kumnunri ká niɲ na mii: «Sɔm kere na, vu tunɔuo fe híe mbɪw bay tul lari peɔ nam mbɪw, a kɪri sɔm ká ɔ́o ká kɔkuri hie na laa ɛ, vu tunɔuo fe híe say bay tul lari peɔ nam mbɪw na ndaw, roo ɛ, num báy him na, mu suo larike ya*.»

⁷ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zaɔ rɪike ndeke ɔ́i niɲke na, ɛ, mɪ laa kusol fe ɔ́ko báy kumnun ndeke ɔ́i niɲke ká ɔ́aa mii: «Mu vi!» ⁸ Báyɪi ɛ, mɪ kɔ-kóm mí kɔ piri pire ká sùo-ɛ fere ɔ́o hoyla! Nzob ká kaw tul-e na, riɲ-ɛ ɔ́a Hud; ɛ, nzob ká i ɔ́i ni ɔ́a Zaɔ Baw na se fal-ɛ. I ha ri hurusuo ika nzobri ká tusiri key. Tusiri ká i te bil-e zaɔ niɲ na, i i nzobri ká zaɔ mbɪwke báy faa maamii ndaw, kɔn buo ndaw, hud ɔ́ku mburuk ndaw, roo báy faa fe mɔbamri ká tusiri ndaw pi.

⁹ Falɛ ku ɛ, Vu Baɔu na nzuo zaɔ rɪike ndeke ɔ́i ndebeke na, ɛ, mɪ kɔ-kóm ɔ́a saw *tutakra fe poy a mí kɔ para nun sùo nzobri ká i i ri bay

* **6:6** 6.6 Ká zaɔ ni key na, ɔ́aa bay se tul kɔn ká'a líe ɔ́o zaɔ ha lari fe payri ɲóɲ ɔ́amba. Sɔm kere ká zaɔ ni key na, ɔ́a sɔm ká i ɔ́i ɔ́a ble, a kɪri sɔm ká kɔkuri hie na laa ɛ, i ɔ́i ɔ́a orge.

tul Bay Ngerewuru ká i ka-káake báy nasi bay ká i baa báy zadε na. ¹⁰ I guu fe ba siya mii: «Ŋgerembay, bo ká mù ba Nzob Táŋ Kadaf̄n mú ba Ngerewuru tusueke na, waa, mù giyaŋ bay síe haà ndaw rɔɔ bay kúŋ sal bay zuo tul nzob tukeleri key, a mú daa seke zinj ri bay tul buru ká i i buru na le?» ¹¹ Lεε, i ha ri maagari pie ká pie yul mbijw mbijw báy zad̄ bari bele†, a í baa ha ri bay haŋa ri giyaŋ ndji í mgba taram saw síe haŋε kpuru ha suy baw ped̄ bari báy yu bari ká i ika ri munu ká bari na, ka maa ndaw rɔ!

¹² Falε ku le, m̄i ko Vu Badu na nzuo zad̄ r̄jike ndeke d̄i yieke na, le, tusiri laŋ yik yik ndaw, síe fεε a sii zururu munu ba gari máy síe ndaw, few báy kukruke laa le, fεε a s̄ji d̄oro munu ba sím ndaw. ¹³ Mbaymawri gay saa tumbam zuo siri rib̄ rib̄ munu ba lere puu ká s̄ji ya báy, ká bawda zuu kuu le, gay saa puuke. ¹⁴ Tumbam kaa nd̄y zuo tul k̄i ndoko munu ká i káake mbede. Kuori báy tukudu mbiiri riw bele na, i soro ká zad̄ dol̄ bari ba pola pola. ¹⁵ Mbayri ká tusiri key ndaw, ngereri ndaw, ngerenzob yumri ndaw, nzob feziŋari ndaw, nzob h̄urusuori ndaw, báy nzob h̄awri riw bele, koyri báy nzob h̄oykeri ndaw na, i dúu bay vaa muu s̄o-ri ká bil̄ puy kuo báy sakra tisawri ká tul kuori. ¹⁶ I baa ha kuori báy tisawri mii: «Ì gay zúo tul buru í pud̄ buru bay haŋa nun be ká kaw tul karin̄gaw mbay na, ka ko buru ya ndaw, a búru do d̄i d̄i báy here Vu Badu na ndaw, ¹⁷ bay ji le, bawda nam here bari

† 6:11 6.11 I ȳji í k̄ji FKT 3.4 na í ko.

na vi ro, a waa a ve ze a máa bay bár giw ká pol heréke na le woo?»

7

Nzobri ká téke surum Ngerewuru do sù-ri

¹ Fale ku báyii le, mĩ kò led nzaaped Ngerewururi ba niñ, i do siya ká ṭiw zad ká niñ ká tusiri; i mgba zuuri ká niñ bay haña zuu mḅiw mini kara ka kuu ká tusiri key ya nḍaw, ká tul bawda maambii ya nḍaw, ká tul puu mḅiw mini kara ya nḍaw pi. ² Rɔbay, mĩ kò led nzaaped Ngerewuru ḳi uru saa fi tiya ká zad ṭii síe na, a mgba fe téke surum Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun do nduo-ε. Ka daa fe báy bawda kusole beley ha led nzaaped Ngerewururi ká niñ ká Ngerewuru ha ri ḥurusuo pola bay haña ri ḅieke tusiri, rɔɔ báy bawda maambii na mii: ³ «Ì ḅie fe mḅiw ká tusiri ya nḍaw, ká bil bawda maambii ya nḍaw, puuri ya nḍaw, kpuru ha buru te surum do nzaa pol nzob ped Ngerewuru naari na nḍaw rɔ!» ⁴ Báyii le, mĩ laa suy ruo nzobri ká i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri na: i ba isod sod duo zad isod báy ṣin niñ p̣are niñ (144.000) ká saw ḳani led Izarayelri riw bele.

⁵ Nzobri ká saw ḳani Zuda ba isod sod duo zad duo fale siḍi (12.000). Nzobri ká saw ḳani Ruben ba isod sod duo zad duo fale siḍi (12.000) nḍaw. Nzobri ká saw ḳani Gad ba isod sod duo zad duo fale siḍi (12.000) nḍaw. ⁶ Nzobri ká saw ḳani Azer ba isod sod duo zad duo fale siḍi (12.000) nḍaw. Nzobri ká saw ḳani Neftali ba isod sod duo zad duo fale siḍi (12.000) nḍaw. Nzobri ká

saw kani Manase ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. ⁷ Nzobri ka saw kani Simeon ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Levi ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Isakar ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. ⁸ Nzobri ka saw kani Zabulon ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Nzobri ka saw kani Zezeb ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw. Roo, nzobri ka saw kani Bezame ba isof sof duo zad duo fale sidi (12.000) ndaw pi.

Ruo nzobri ka i ba taa Ngerewuru

⁹ Fale ku le, mi ko-kom na robay, le, mi ko ruo nzobri ngji bamba tasiri hongo hongo ka nzob mbjw mini kara maa bay kija ri ya. Ba nzobri ka saw puo bari bod bod bele, saw kani bari bod bod bele ndaw, saw bari bod bod bele ndaw, roo nzaa bay bari bod bod bele ndaw pi. Bari na, i do pol karingaw mbay ndaw, pol Vu Bađu ndaw; i nduo maagari pie ka pie yul, a i mgba vay kandaw ka i fed do nduo-ri gbiri gbiri. ¹⁰ I guu fe mgba mgba ba siya belen mii:

«Pam na uru saa luo Ngerewuru naari
ka kaw tul karingaw mbay,
uru saa luo Vu Bađu ndaw!»

¹¹ Bayji le, led nzaaped Ngerewururi riw bele ka i kiri karingaw mbay ndaw, *ngere tul pedri ndaw, roo fe doko bay kumnunri ka niy ndaw na, i huku siri i daa tul-ri tun ka pol karingaw mbay a i ruo Ngerewuru ¹² mii:

«Amem! Pisi ndaw, rin dika ndaw, nun nzem
 ndaw,
 taambol ndaw, d'aa mbay ndaw, ngonjo
 ndaw,
 roo hurusuo ndaw na,
 ba taa Ngerewuru naari mbiimbam bay
 mbiimbam banjo!»

Amem! Ndad bay hana ni ka do munu na ki!»

¹³ Bayii le, nzoɔ mbiw ka sakra ngerɛ tul pedri
 na vbi mi bay mii: «Nzoɔ niri key ka i nduo
 maagari ba pie, pie yul na, i ba nzoɔ veri, mase
 i uru saa zad ha le?» ¹⁴ Leɛ, mi yinra bay bay
 ha ni mii: «Mbay bi, ba bo ze mu ko.» Leɛ, ka
 baa ha mi mii: «Ba bari ka i ti saa bil bawda fe
 d'aa nun tuo sie zu. I waa maagari bari bay sim
 Vu Badu na ha ni puu kpa kpa. ¹⁵ Sawke mini
 ze, i do pol karigaw mbay Ngerewuru i ruo ni
 sun bay bisie ka bil hul kani be. A le, be ka kaw
 tul karigaw mbay na, a pud ri. ¹⁶ Kon ti seke
 ri mbaa ndaw, kon mbii ti seke ri mbaa ndaw,
 sie ti zan ri mbaa ndaw, zad zana taa bilu biluke
 kara ti zan ri mbaa ndaw, ¹⁷ bay ii le, Vu Badu ka
 do sikda karigaw mbay na, a ba nzoɔ korɔ ri,
 a nda faa pol-ri se zad luka mbiiri ka ha ri kaw
 bay kumnun ka do banjo na. Leɛ, Ngerewuru
 a taa mbii nun-ri riw bele.»

8

Nzuo zad riike ndeke di tono sayke

¹ Fale le, Vu Badu na nzuo zad riike ndeke di
 tono sayke, le, zad do ndin ka nulue maa vu saw

síe síj say. ² LEE, mĩ kò led nzaaped Ngerewururi tɔnɔ say ká i dɔ pol-e; i ha ri ṭiw ba tɔnɔ say.

³ Báyii ɛ, led nzaaped Ngerewuru ḳi ví dɔ ḍi ya báy *tutakra úu fe. Ka mgbá huɔ fe uu fe ká i daa báy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri na dɔ nduo-ɛ. I ha ni vayri ká ḅarɛ f̣u ḅỵ ḅỵ ng̣ji bamba bay haɲa ni ka uu nde ḳi mḅiw hɔy báy nzaa bay kere nzoɓ taa Ngerewururi riw bele ká tutakra úu fe ká i daa báy lari ká nduy ẓiriri ẓiriri ká dɔ pol karingaw mbay na, bay haɲa Ngerewuru.

⁴ Nzaa bay kere nzoɓ taa Ngerewururi báy zuu huu feri ká i uu na, ṭji saa huɔ fe úu fe ká dɔ nduo led nzaaped Ngerewuru na tul tul ká pol Ngerewuru. ⁵ Báyii ɛ, led nzaaped Ngerewuru na mbi huɔ fe úu fe na, a f̣aa síe huu ká tutakra úu fe na mbaa ḍi a vbu ba tusiri, ɛ, mbam ỵiw kp̣äy kp̣äy ndaw, a vbu haa gberere gberere ndaw, kusolri mgbá belen belen ndaw, rɔɔ tusiri laɲ yik yik ndaw pi.

Ṭiwri ká tɔnɔ say

⁶ Fale ɛ, led nzaaped Ngerewururi ká tɔnɔ say ká i mgbá ṭiw ba tɔnɔ say dɔ nduo-ri na, i leke ṣuɔ-ri bay úl fe.

⁷ Báyii ɛ, led nzaaped Ngerewuru titire na ul ṭiw be. LEE, ṣari báy huu ká zukri ḳi báy sím na, i kuna ri wusuk zuɔ tusiri. Tusiri ká i te bil-e zad say na, zad mḅiwke huu sɛ ḍi, puuri ká i te bil-e zad say na, zad mḅiwke huu tay kp̣ɔlɔk kp̣ɔlɔk ndaw, rɔɔ suy pameri riw bele ká dɔ ḍi na kara huu sɛ kpoy kpoy ndaw pi.

⁸ Fale ɛ, led nzaaped Ngerewuru ndeke ḍi siḍike na ul ṭiw be. LEE, i vbu fe ṛii bawda

kuo ká vuo huu bilam ha ni tɔɔ bo bawda maambii. Bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbjwke fere a ba sím dóroro. ⁹ A fe d́aa Ngerewuru riw bele ká i do báy kumnun ká bil bawda maambii ká i te bil-e zad say na, zad mbjwke hu mburuk, rɔɔ bawda hul tumbii báy zadɛ riw bele ká i kudɛ zad say na, zad mbjwke biɛ kasak kasak.

¹⁰ Falɛ lɛ, led nzaaped Ngerewuru ndeke d́i sayke na ul t́iw be. Lɛɛ, bawda mbaymaw ká hie gbie munu ká huu mbɔn na tɔɔ saa nulue. Nduo mbiiri báy faa luka mbiiri ká i te bil-e ba zad say na, ka tɔɔ bo bil-e zad mbjwke, ¹¹ ha mbiike na fere a zoŋ bak bak ha nzobri ngji bamba ziŋ huɛ báy mbiike ká i nzɔ na. Riŋ mbaymawke ku na ba Zo-zoŋ.

¹² Falɛ lɛ, led nzaaped Ngerewuru ndeke d́i niŋke na ul t́iw be. Lɛɛ, síe báy few, rɔɔ báy mbaymawri ká i sáka ri zad say say na, zad mbjw mbjwkeri na hie mbáa. Bil nam mbjw ká i te bil-e zad say na, zad mbjwke na, zad taŋa ti d́i ya, a suŋ ká i te bil-e zad say na kara, do munu na ndaw pi.

¹³ Mí kɔ-kóm na rɔbay, lɛ, mí laa gire tirim ká zo a haari tumbam siya a baa bay ba siya mii: «Sɛkɛ fe woo! Sɛkɛ fe woo! Sɛkɛ fe taa minake rɔɔ a bóko tul nzobri ká tusiri key báy nam ká led nzaaped Ngerewuru haŋri ká tòn say i úlke t́iw bari na lɛ!»

9

¹ Falɛ lɛ, led nzaaped Ngerewuru ndeke d́i ndebeke na ul t́iw be. Lɛɛ, mí kɔ mbaymaw

mbiw ká tɔɔ saa nulue ɔo tusiri; ɛ, Ngerewuru ha ni lakerere *luo zad baw ká gbuke tiya. ² Báyji ɛ, mbaymaw na mgbudá faake, ɛ, zuu huu tji ndururu rii zuu huu ndaɲa. Zuu huuke ku na daa ha síe báy zuu na fere a ha zad do nduɲ. ³ ɛɛ, tazalari tji saa bil zuu huu na, a í yaa zad kpol kpol ká tusiri key. Ngerewuru ha ri hurusuo rii hurusuo ká ndáyri dɔke; a ɛ, ⁴ ka baá ha ri bay haɲa ri daa fe seke ka zɪɲ suy ya ndaw, puu ya ndaw, vay fe ká luo ya ndaw, roo ɛ, i daa seke zɪɲ nzobri ká i te surum Ngerewuru do nzaa pol-ri ya kɪ hoy. ⁵ Tazalari na, Ngerewuru ha ri faa bay haɲa ri i nzobri na ku ya. Roo ɛ, i dára ri kɔ síe kɪ hoy mbolon mbolon few ndebe*. Dárake ku na, sekeke rii seke ndáy ká so nzob. ⁶ Ká bil fewri ká ndebe ku na, nzobri nzaara hud, roo ɛ, i ti zɪɲ ni ya; i híi hud, roo ɛ, hud a dɔú dɪ dɪ zɪɲ ri.

⁷ Tazalakeri ku na, i rii piriri ká i do dɪ ya bay daa ruy. Ká tul-ri na, fe rii taguba mbay ká i daa báy lari ká nduy zɪri zɪri guba dɪ; a nun-ri laa ɛ, rii nun nzob. ⁸ Suy tul-ri rii suy tul máyri, a sere-ri laa ɛ, rii sere mbaki. ⁹ Ká nzaa law-ri na, fe rii gari lari ká ɲoɲ kokyɔ do dɪ. Gire tay bari mgba rii gire ruo puupusuri ká piriri kuɔ gbokro gbokro báy takra ba zad ruy. ¹⁰ Nzaa saw-ri do báy nzaw munu ká taa ndáy. Báy faa saw-ri na, i do báy hurusuo daake seke zɪɲ nzobri ká bil fewri ká ndebe na ku. ¹¹ I do báy mbay tul-ri mbiw, fe ká'a ba led nzaaped Ngerewuru pola

* **9:5** 9.5 Few ndebe na ba nam káw báy kumnun tazalari.

a daa ped ha ni, le, timbede na ka ba nzob tul ngani be a ba mbay luɔ zad baw ká gbuke tiya. Rin-ε báy nzaa eboro le, ba Abadon, a báy nzaa gerek laa le, ba Apoliyon. Máa saw rinke le, ba Nzob Bíe Zad.

¹² Titire seke fe na kal ro, le, seke fe hayri ká tòn sidí na a vika fal-ε vuku robay.

¹³ Falε le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di yieke na, ul t̃iw be. Lεε, m̃i laa kusol m̃gba ká t̃iw zadri ká *tutakra úu fe ká i daa báy lari ká nduy z̃iriri z̃iriri ká bo pol Ngerewuru.

¹⁴ Kusol ká m̃gba na, baa bay ha led nzaaped Ngerewuru ndeke di yieke ká m̃gba t̃iw do nduo-ε na mii: «Hina led nzaaped Ngerewururi ká niñ ká i siñ ri zuo di ya báy bawda nduo mbii ká i di ba Efarat.» ¹⁵ Lεε, led nzaaped Ngerewururi ká niñ ká Ngerewuru ha ri do di ya í giyan saw sieke ndaw, namke ndaw, fewke ndaw, roo mbiimbamke ndaw na, ì hina ri bay hanja bo, nzobri ká i te bil-e zad say na, i i zad mbjwke.

¹⁶ Nzob káw tul piri yumri ká m̃i ko ri na, i tuu súyke ha m̃i la-laa; le, i ng̃ji bamba wuruk wuruk mba k̃jiña†. ¹⁷ Piriri báy nzob káw tul-riri ká m̃i ko ri ká bil fe ká tina nun ha m̃i na, i do mini key: i do báy gari lari ká ngon kokyɔ ba s̃je ndaw, do ngul ndaw, a ba tawori ndaw pi. Tul piriri na, do munu ba tul mbakiri. Huu báy zuu huu, roo báy tisaw ká vuo huu a fu kpiri kpiri t̃ji saa bil law nzaa-ri wulam wulam. ¹⁸ Báy faa fe nuri ká say ká t̃ji saa bil law nzaa piriri, ká ba bíe ká mbi báy zadri na, nzobri ká i te bil-e zad say na, zad

† 9:16 9.16 200.000.000

mbiwke zĩnke hud, ¹⁹ bay ji ɛ, hurusuo piriri na do bil law nzaa-ri báy saw-ri. Saw-ri na rii soyi ká i do báy tul bay dáake seke zinj nzobri.

²⁰ A bie nzobri ká i hu-hud bíekeri ká mbi báy zad ku ya na, i suo kér bay bari ká tul ped kaaya bari ya. I ruo temndayari, báy ferri ká i ko ba wuru bari ká i daa báy kiri lariri bod bod ká nduy ndaw, tisaw ndaw, roo puu ndaw na, ba pola pola. Ba ferri ká i ko-kóm ya ndaw, í láa bay ya ndaw, a í se-sed ya ndaw pi. ²¹ Nzobkeri ku na, i suo kér bay bari ká tul ika nzoɓ ya ndaw, fe daa mgbji bari ya ndaw, fe daa loro bari ya ndaw, mase riiba bari ya ndaw pi.

10

Led nzaaped Ngerewuru báy vu mbede káake

¹ Falɛ ɛ, mĩ ko led nzaaped Ngerewuru ki mbijw ká ba nzoɓ hurusuo uru saa nulue a do di ba tusiri. Sii mbam pud ni rididi; birimisi kiri tul-e gbuk, nzaa pol-e nduy mbedera mbedera munu ká sie so, a bal-eri kara do munu bawda nguɔ ká do hadak a mbi huu wuo tji siya. ² Ka mgbá vu mbede káake ká mgbuda do hoy na do nduo-ɛ. Ka daa bal-ɛ hodo to tul bawda maambii, a daa bal-ɛ gel to tusiri, ³ a daa fe báy bawda kusol-e belej rii fe daa mbaki. Falɛ ká a daa fe na báyii ɛ, mbamri ká tɔnɔ say na, i hii nzi-ɛ gbaw. ⁴ Zadka i baa bay báy zad bari gbaw na báyii ɛ, mĩ do di ya bay vbie bay bari na do mbede. Roo ɛ, mĩ laa kusol mbijw mgbá ká nulue a baa ha mĩ mii: «Bayri ká mbamri ká tɔnɔ say

baa na, mu kóro ba muni; mu vbie do mbede ya.»

⁵ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru ká mĩ ko ni pola ká do siya ká tul bawda maambii báy tusiri na ura nduo hofo be ba siya, ⁶ a haa hud báy rin be ká kaw báy kumnun mbiimbam báy mbiimbam banɔ, be ká'a daa tumbam báy feri riw bele ká do di ndaw, a daa tusiri báy feri riw bele ká do di ndaw, roo a daa bawda maambii báy feri riw bele ká do bil-e ndaw na, ka baa ta-tan mii: «Gíyanke ti mbäa! ⁷ Zadka led nzaaped Ngerewuru ndeke di tonɔ sayke a ul tiw be na báyii le, fe ká Ngerewuru leke ká do zad muni na, a daa o báy zadε munu ká'a baa bayke ha nzoɔ ped beri ká i ba nzoɔ yaana bayri saa nzi-ε na.»

⁸ Fale le, kusol ká mgba ká nulue ká mĩ laa pola na, baa bay ha mĩ ba ki na robay mii: «Mu se mú ya mbede káake ká nzi-ε mgbuɔa do hoy ká do nduo led nzaaped Ngerewuru ká daa bal-ε mbjw to bawda maambii, a mbjwke to tusiri na.» ⁹ Báyii le, mĩ se luo-ε na a mí vbi ni bay haɔa ni ka ha mĩ vu mbedeke na. Leε, ka baa ha mĩ mii: «Ya mú su; a zoɔ bak bak ká bil-a, roo le, ká bil law nzaa-a na, a mbel riki riki munu ká num zoro.» ¹⁰ Leε, mĩ ya vu mbedeke na saa nduo-ε a mí su. Ká bil law nzaa-i na mbel riki riki munu ká num zoro, roo le, zadka mĩ tuu na, yi a zoɔ bak bak ká bil-i. ¹¹ Báyii le, i baa ha mĩ mii: «Ndad bay haɔa mù baa bay ká ti saa nzaa Ngerewuru na ba ki; ba bay ká se tul fe ká Ngerewuru leke se tul saw nzoɔri ngii

bamba ndaw, saw puo nzoŋri ngji bamba ndaw, nzáa bayri ngji bamba ndaw, roo mbayri kara ngji bamba ndaw pi.»

11

Nzoŋ nasi bay Ngerewuru ká tul-ri sidí

¹ Fale le, i ha mi ngasikri, ri puo ká i lieke fe, le, Ngerewuru baa ha mi mii: «Úru mú vaa lie hul kani bi báy *tutakra fe poy, roo mú kji nzoŋri ká i ruo mi ká dí* . ² Roo le, mu pón lie mgbaj ká kele, bay ji le, mi pón ha nzoŋri ká i tuu mi ya. Bari nzoŋkeri ku na i toŋ ngerewu ká do boŋ ba taa bi na duja duja few sin niŋ pare sidí†. ³ Mi haŋa hurusuo ha nzoŋ nasi bay biri ká sidí na; i nduo gari sie í ka-káa bay ká tji saa nzaa-i ká bil fewkeri ku ká nam ba isoŋ duo zad mbiw báy isoŋ soŋ sidí báy sin yie (1260).» ⁴ Nzoŋ nasi bayri ká sidí na, i ba puo oliviyeri ká sidí báy huu ndeleri ká sidí ká i daa sii say ká do pol-i, bi ká mi ba Ngerembay ká tusiri key na‡. ⁵ Zadka nzoŋ nzaa faa bay daa seke zin ri le, huu a tji saa nzaa-ri bay bie nzoŋ tul ngani bariri ku na. Faake mini ndaw ze, nzoŋkeri ku na i zinke huŋ.

* **11:1** 11.1 I kji Ezekiyel 40.1-5; Zakari 2.5-7; 4. Ká zad ni key na, feri ka nzoŋke lie na, ba feri ká Ngerewuru puŋ ri. † **11:2** 11.2 Few 42 ba nam 1260 a ba mbiimbam 3,5 ndaw. Bil namkeri ku na, ri fe ká ngeretemndaya re mbay a daa nun nzoŋri tuo sie bamba. Roo le, ba saw sie ká Ngerewuru kji daa bo. ‡ **11:4** 11.4 Ká bil mbede Zakari 4.1-14 na, puo oliviyeri ká sidí ká huu ndeleri ká i daa sii say do lakun-ε kun-ε na, ba nzoŋri ká Ngerewuru nan ri zuo boŋ, a daa num zuo tul-ri bay haŋa ri daa peŋ be.

⁶ Ká bil fewkeri ku ká i ka-káa bay bi na, nzoɓ nasi bayri ká sidí na, i ɗo báy hɔrusuo mgbaka mbam ha ni to ya ndaw, i ɗo báy hɔrusuo fére mbii ha ni vi ba sím ndaw, a i ɗo báy hɔrusuo ndáka tusiri báy k̄iri bíeri boɗ boɗ ká mbi báy zad ha ni t̄i tul nzoɓri munu ká law-ri hii.

⁷ Zadka i báa nasi bay bari o na báyii le, fe mgbam ká ɗo yer ká naa *luo zad baw ká gbuke tiya na, a t̄i a ruu zin ri, a haw yum ká tul-ri, a i ri. ⁸ Hud bari a zúo zad áake ká bil ɳgerɛpuoke, zad ká i ber ɳgerɛmbay, ká ba ɳgerɛmbay bari ndaw na ɗo tul puu say hud ká dīš. ɳgerɛpuoke ku na, i mgbá i líeke Sodom, mase Ezipte. ⁹ Leɛ, nzoɓri ká saw bari boɗ boɗ bele, saw k̄ani bari boɗ boɗ bele ndaw, nzaa bay bari boɗ boɗ bele ndaw, roo báy saw puo bari boɗ boɗ bele ndaw na, i ví kóko hud bari nam say mgbá nzaaruo k̄i ká síe ɗo law tul, a i p̄oŋ faa ha nzoɓri bay haŋa ri voro hud na ya. ¹⁰ Nzoɓ tukeleri na i ɗoko báy suoriya bay tul hud nzoɓ nuri ká sidí ku na, i zay sùo-ri a i pie báy fe ha k̄i ba lie ba lew, bay yi le, *nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa ɳgerɛwuru ká sidí key na, i ɗaa ha tul nzoɓ tukeleri fére báy faa káa bay bari.

¹¹ Roo le, fal nam ká say mgbá nzaaruo k̄i ká síe ɗo law tul na báyii le, ōmi vi saa luo ɳgerɛwuru, a riñ sùo nzoɓri ká i i ri na, le, i uru siya. Leɛ, bari riw bele ká i ɗo zadɛ i ko ri na h̄e ɗaa ri zikiki. ¹² Báyii le, nzoɓ yaŋa bayri saa nzaa ɳgerɛwuru ká sidí na, i laa kusol mgbá belen saa nulue a báa

§ 11:8 11.8 ɳgerɛpuoke na ba Zuzalɛm.

ha ri mii: «Hil í vi key!» Ro, i hil ká bil síi mbam na ba nulue, ha nzob tul ngani bari ko ri bay nun-ri. ¹³ Ká zadε ku hoy ε, tusiri laη yik yik ha ηgerepuo ká i te bil-e zad duo na, zad mbijwke dir wuruk ha nzobri isod sod duo zad tono say zin hud bay tusiri ka laη na. Bie nzobri ká i sad ká í kaw bay kumnun bay na, hje daa ri zikiki a í daa rin dika bo tul Ngerewuru ká kaw nulue.

¹⁴ Seke fe ndeke di sidike na kal ro; ε, seke fe ndeke di sayke ro do di ya vuku.

Tiw ndeke di tono sayke

¹⁵ Falε ε, led nzaaped Ngerewuru ndeke di tono sayke na ul tiw be. Lεε, mi laa kusolri mgba godi godi ká nulue mii: «Timbedε key na, hurusuo réke mbay ká tul hurusuori riw bele ká tusiri key na do nduo Ngerembay Ngerewuru naari bay *Krisi, nzob ká'a pie ni vi tusiri key bay yaana nzobri na. Ka'a réke mbay mbiimbam bay mbiimbam banɔ.» ¹⁶ Bayji ε, *ηgere tul pedri ká sin sidi pare nin ká kaw tul karingaw mbay bari ká pol Ngerewuru na, i huku siri í daa nzaa pol-ri tun siri í ruo ni mii:

¹⁷ «Ngerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye,
bo ká mù do pola doɔ ndaw roo tusiri do bay,
bo ká mú do timbedε key ndaw na:
Taambol ha mù bay tul bawda hurusuo ká mù dáake ped,
a timbedε key na mù kaw ba mbay.

¹⁸ Nzobri ká saw puo bari bod bod ká i tuu mù ya na,
law-ri faa ri gbururu gbururu ká tul-a.

Roo le, timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa here bo ka bo tul-ri.
 Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù kuɲ sal bay bo tul nzoɓ huɗeri.
 Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù ha fe tundo ha nzoɓ ped bori
 ká i ba nzoɓ yaɲa bayri saa nzaa-a,
 báy nzoɓri riw bele ká i ba taa bo ká i hie
 mù,
 ze i ba na ngereri, mase ledri kara ndaw.
 Timbede key na, ba saw sie bo ro
 bay haɲa mù bie bari ká i bie tusiri key na
 kpukɗu kpukɗu!»
 19 Báyyi le, *hul kaɲi Ngerewuru ká nulue na
 mgbuɗa do hoy ha nzoɓri ko *sanduku sáka
 kuni ká bo bil-e. Leɛ, mbamri vbu haa gberere
 gberere ndaw, kusolri mgba belen belen ndaw,
 mbamri yiw kpäy kpäy ndaw, tusiri laɲ yik yik
 ndaw, roo sariri gay zididi zididi zuo siri ndaw
 pi.

12

Máy báy nay saɲ

¹ Báyyi le, fe ká kie fe ká ba hie zikiki ndaf
 kóko tji saa tumbam. Mi ko máy nzoɓ mbjw ká
 sie pud ni kpurukud munu ba gari. Ka daa bal-ε
 zuo tul few, roo taguba mbay ká mbaymawri duo
 fale sidí do dí guba tul-e. ² Ka do bil a do dí ya
 bay mbón led, le, nduo se ni ha ni guu fe. ³ Báyyi
 le, fe ká kie fe kị tji saa tumbam. Mi ko bawda
 nay saɲ ši ba huu ká tul-e ba tɔno say, tɔw-ε ba
 duo, le, taguba mbay ba tɔno say bo tul-ri mbjw

mbiw bele. ⁴ Báy saw-ε na mbaymawri ká i te bil-e zad say na, ka dúoke zad mbiwke, a kuó ri a vbuku ri zuo tusiri mgbarak. Ka do lakun máy ká do mbón na kek bay haña bo ka mbon ε, beri tju vi-e na hak.

⁵ Lεε, máy na mbon led wára nzob, be ká'a réke mbay ká tul nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele báy hurusuo*. A ε, led nzaaped Ngerewuru ví mbi led na a séke luo Ngerewuru ká kaw tul karingaw mbay be. ⁶ A báyii ε, máa led na duu a se zad ká Ngerewuru leke bay tul-e ká bil law kor bay haña bo, ka hól ni nam isod sod duo zad mbiw báy isod sod sidí báy sin yie (1.260)†.

⁷ Báyii ε, ruy do nulue. Led nzaaped Ngerewuru ká rin-ε ba Misel báy led nzaaped beri, a nay san báy led nzaaped beri laa, i ruu zin kj. ⁸ Roo ε, Misel báy led nzaaped beri na i haw yum, a í pon faa ha nay san báy led nzaaped beri bay haña ri kaw nulue mbáa. ⁹ I vbu bawda nay san na bo kele, be soy piedke lew ká i di ni ba ngeretemndaya, mase *Satan, ká ula nzobri riw bele ká tusiri key na; i vbu ni saa nulue bo tusiri gbirik báy led nzaaped beri mbiw hoy.

¹⁰ Fale ku ε, mǐ laa kusol mgba belen ká nulue mii:

Timbedε na, pam Ngerewuru vi ro!

* **12:5** 12.5 I kji Simri 2.9. Ledke ku na ba Krisi, be ká Ngerewuru pie ni bay yaña nzobri. † **12:6** 12.6 I kji FKT 11.2. Ká bil saw sieke ku ká i daa nun nzobri tuo sie na, Ngerewuru hol nzob beri.

Timbede key na, Ngerewuru kie hurusuo-ε báy
réke mbay be!

Timbede key na, Krisi, nzoβ ká'a pie ni vi bay
yaana nzobri na,
kie hurusuo-ε:

Nzoβ Dáa Bay bo tul yu naari,
be ká'a do pol Ngerewuru naari
bay dáa bay bo tul-ri sun báy bisie na
i vbu ni saa nulue bo kele.

¹¹ Yu naari haw yum ká tul-e
báy faa sím Vu Bađu,
báy Bay Ngerewuru ká i baa nasike ba kele,
roo báy sùo-ri ká i poη yaklak ha hud.

¹² Sawke mini ze, nulue báy baarĩ ká ì daa puo
ká dī na,
ì zay sùo-rì!

Roo le, seke fe ba taa tusiri báy bawda maambii,
bay ji le, ngeretemndaya na dī ba luo-rĩ ku!

Law-ε faa ni gbururu gbururu, bay ji le,
ka ko saw sie dáa ped be na tòn dī mbăa ro.

¹³ Zadka nay san na ko mii, i vbu beri bo
tusiri na báyji le, ka tii saw nii máy ká mbon
lef wara nzoβ na. ¹⁴ Roo le, Ngerewuru ha tay
bawda tirim ba sidĩ ha máy na bay haña ni ka
zòke kpuru a se zad ká Ngerewuru leke bay tul-e
ká bil law kor, a hol ni mbiimbam say báy few
yie a ha ni kaw dī dī báy nay san na. ¹⁵ Báyji
le, nay san na kuku mbii tuo fal máy na munu
ká maambii, bay haña bo mbiike na ka yaa ni.
¹⁶ Roo le, tusiri so máy na, a aa nzi-ε a tju mbii
ká tji saa nzaa nay san na.

17 Zadzka nay saɲ na kɔ munu báyyi le, law-ε faa ni ká tul máy na gbururu gbururu, a ȳi a v̄a ruu zinj bie saw máy na, bari ká i d̄aa vu mbom bo tul *bol kusol Ngerewuru a í do tul tusue bay ká Zezu tina ha ri na. 18 Báyyi le, nay saɲ na do siya ká nzaa bawda maambii na kek.

13

Fe mgbamri ká sid̄i ká i do yer

1 Fale ku le, m̄i kɔ fe mgbam mb̄iw ká do yer t̄ji saa bawda maambii. Ka do báyy t̄iw ba duo, tul ba tɔnɔ say. Taguba mbay guba tul t̄iwkeri ku na mb̄iw mb̄iw riw bele. Ká nzaa pol-ri mb̄iw mb̄iw bele na, i vbie rin̄ t̄jiri Ngerewuru ze do d̄i*. 2 Fe mgbamke ká m̄i kɔ ni na r̄ii d̄ad̄akli, bal-eri r̄ii bal tawara, nzi-ε r̄ii nzáa mbaki. Nay saɲ na ha ni ηgɔηɔ be, karɪngaw mbay be, báyy bawda h̄urusuo bay d̄aa fe. 3 Fe mgbamke ku na, tul-e mb̄iw ká sakrake h̄awri na, r̄ii fe ká'a zinj n̄uɔ ká i ni do d̄i, roo le, n̄uɔke ku na nze. Nzob tukeleri riw bele na tuku ri ha ri do yer a í d̄uu fal-ε. 4 I ruo nay saɲ na, bay ji le, ka ha h̄urusuo ha fe mgbam na. I ruo fe mgbam na ndaw í baa mii: «Nzob ve ndaw rɔɔ h̄urusuo-ε r̄ii taa fe mgbamke na le? Nzob ve ndaw rɔɔ, a máa rúu zinj ni le?»

5 Báyyi le, Ngerewuru pɔɲ faa ha fe mgbam ká do yer na baa bay siika s̄uo b̄eri, báyy bay t̄jiri ni,

* **13:1** 13.1 Ká bil sewke na, mbay Romri mbi rin̄ ká ba taa Ngerewuru bo tul-ri a í hii bay haɲa nzobri r̄uo ri munu ká ngerewuru bari. Be mini ze i t̄jirike Ngerewuru.

a ha ni hurusuo daa ped few sin nin pare sidi†. ⁶ Ka mgbuda nzi-ε a tjiiri Ngerewuru ndaw, tjiiri rin-ε ndaw, zad kaw be ka nulue ndaw, roo bari riw bele ka i daa puo ka di ndaw pi. ⁷ Ngerewuru pon faa ha ni ruu zin zobri ka i do bod ba taa be Ngerewuru na a haw yum ka tul-ri. Ka ha ni hurusuo ka tul saw kaniri riw bele ndaw, saw zobri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, roo bay zobri ka saw puo bari bod bod riw bele ndaw pi. ⁸ Leε, zob tukeleri riw bele na, i ruo fe mgbamke na; ba bari huo-ri ka i daa rin-ri do bil mbede pam pola dod ndaw roo tusiri do bay na ze i ruo ni ya. Mbedeke ku na, ba taa Vu Baɗu ka i i ni ba *fe poy.

⁹ Zob ka do bay suku laa bay le, ka laa bay ka do key! ¹⁰ Zob ka Ngerewuru daa ni do bay tul hul sal le, i mgbaka ni naa hul sal na ki. A zob ka'a daa ni do bay tul maamii le, i ika ni bay maamii na ki. Be ze ba saw sie haɗa zob taa Ngerewururi i suu law-ri a i do tul mbika law.

¹¹ Fale ku le, mi ko fe mgbam ki ka do yer ka tji na bay bud saa siri. Ka do bay tji ba sidi rii tji vu baɗu, roo le, bay baa be do munu ba taa nay san na. ¹² Be na, hurusuo titire fe mgbam riw bele do suo-ε, a daake ped bay rin-ε ha zob tukeleri ruo titire fe mgbam, be ka nuɔ do suo-ε roo a nze na. ¹³ Ka daa bawda fe sanri; ka daa ha huu kara di saa nulue a bo tusiri ka nun zobri riw bele. ¹⁴ Bay faa fe sanri ka'a daa bay rin titire fe mgbamke na, ka ulake zob tukeleri ka tusiri key. Ka baa ha ri mii: «I

† 13:5 13.5 I kji FKT 11.2.

mbuo fe rii titire fe mgbam na bay daake mbay bo tul-e, be ka'a hu-hud nuo maamii, roo a fil na.» ¹⁵ Ka zii hurusuo bay haɲa ŋmi ha fe ka i mbuo rii titire fe mgbam na, bay haɲa bo, fe ka i mbuo na ka baa bay, a i nzobri riw bele ka i hii bay ruo ni ya na. ¹⁶ Fe mgbam ka do yer ka tii saa siri na mbi nzi-ε ha nzobri riw bele, ze i ba na ngereri, mase ledri, nzob feɲari mase nzob kukuri, koyri mase nzobri ka i kaw bay tul-ri kara, i te surum do nduo hodo bari, mase nzaa pol-ri. ¹⁷ Nzob ka surum key na ti suo-ε ya le, ka maa bay hie fe ya ndaw, a maa bay mbika fe a hie zii nzob ya ndaw pi. Surumke ku na ba riɲ fe mgbam ka do yer na, mase kiiɲa suy fe ka maa ki bay riɲke‡.

¹⁸ Be ze ba saw sie haɲa nzob taa Ngerewururi i do bay nun nzem. Nzob ka do bay fe koko le, a maa bay nday suy fe ka maa ki bay fe mgbam ka do yer na, bay ii le, suy feke ku na, maa suy nzob. Suyke na ba isof sof yie bay sin yie pare yie (666).

14

Vu Badu bay nzob beri

¹ Fale ku le, mi ko-kom, le, mi ko Vu Badu ka do siya ka tul kuo *Sign. Nzobri ka i do zii ni na i ba isof sof duo zad isof bay sin niɲ pare niɲ (144.000) ka i vbie riɲ-ε bay riɲ bi-ε do nzaa

‡ **13:17** 13.17 Ka bil sewke ku na, vu maa bay mbiw mbiw ka bil alfabe gerek na, do bay suy fe kiiɲa be kiiɲa be. Be ze, zadka i daa suy vu maa bay riɲ nzob nde ki le, vi ba suy fe ka maa ki bay riɲ nzobke.

pol-ri. ² Λεε, mĩ laa kusol mgba saa nulue rii maambii ká so gbuu gbuu, mase rii mbam ká yiw kpăy. Kusol ká mĩ laa na, mgba rii nzaŋa kolon ká nzoɓ haŋakeri haŋ. ³ Bawda ruo nzoɓkeri ku na, i do siya ká pol karingaw mbay báy fe doko báy kumnunri ká niŋ, roo báy *ŋgere tul pedri ndaw na, i di sim fie. Simke ku na, nzoɓ mbjw maa bay fére ya, ba bari huo-ri kị hoy ká i ba isod sod duo zad isod báy sɪŋ niŋ p̄are niŋ (144.000) ká Ngerewuru puo mbol ká tul-ri báy faa sím Vi-e ká tusiri key na ze, i maa bay fére. ⁴ Ba bari ká i koroo sùo-ri *taŋ kad kad í zaa máyri ya*, í se fal Vu Bađu na báy zadri riw bele ká'a se di. I ba nzoɓri ká Ngerewuru puo mbol ká tul-ri ká sakra nzoɓri báy faa sím Vi-e ha ri vi ba taa be báy Vu Bađu. Nzoɓkeri ku na, i do munu ba titire tul fe pay ká i mbi ha Ngerewuru. ⁵ Kúf bay mbjw kara t̄ji saa nzaa-ri ya; i ba nzoɓri ká bay ti tul-ri ya.

Led nzaaped Ngerewururi ká say

⁶ Fale ku le, mĩ ko led nzaaped Ngerewuru kị mbjw zo a haari tumbam siya. Ka do báy Bay Kere ká do baŋguo bay ka-káake ha nzoɓri ká tusiri key, báy saw puo bari bod bod riw bele ndaw, saw kaniri riw bele ndaw, nzaa bayri riw bele ndaw, roo báy saw nzoɓri riw bele ndaw pi. ⁷ Ka baa bay mgba belen mii: «Ì h̄je Ngerewuru a í daa riŋ dika bo tul-e, bay ji le, nam ká'a kún

* **14:4** 14.4 Bay key na baa bay se tul nzoɓri ká i se fal fe daa kaaya nzoɓ tukeleri ya. Bayke haa faa haŋa nzoɓ naa zin máy be ya na ya.

sal bay zuo tul nzobri na vi ro. Munu zu le, ì ruo ni, be ká daa tumbam ndaw, tusiri ndaw, bawda maambii ndaw, roo báy faa luo mbiiri ndaw pi.»

⁸ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sidike ton fal led nzaaped titire na a baa mii: «Ì ko, ngerepuo *Babilon lie ro! Bawda ngerepuo key ká daa ha nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele nzo him be, í pon sùo-ri yaklak bo bil fe daa lorori na, lie kpukdu kpukdu ro!»

⁹ Báyii le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sayke ton fal nzo sidikeri na, a baa bay mgbá belen mii: «Nzob ká ruo fe mgbam ká do yer báy fe ká i mbuo rii ni, a ha ri te surum riŋ-ε do nzaa pol-e, mase fal nduo-ε le, ¹⁰ be ki sùo-ε kara a nzoko him here Ngerewuru ká'a kuna zuo bil tunguo here be tan zukrike. Nzobke ku na, a kóko síe ká bil huu ká tisaw vuo huu ká di a fu kpiri kpiri ká pol led nzaaped Ngerewuru báy pol Vu Bađu. ¹¹ Zuu huu ká ha ri ko síe na a tji ndururu mbiimbam báy mbiimbam banquo. Nzob ká ruo fe mgbam na báy fe ká i mbuo rii ni, báy nzob ha ha ká ha ri te surum riŋ-ε do sùo-ε na, ka ti mgbaka taram ya mban, bil sun ya ndaw, bisie ya ndaw pi.»

¹² Be ze ba saw síe hana nzob Ngerewururi ká i daa vu mbom bo tul bol kusol-eri, a í do tul bay Zezu na, i suu law-ri.

¹³ Fale ku le, mi laa kusol ká mgbá ká nulue mii: «Mu vbie bayri key ka do mbede: Tii sawke saa vuri key na, nzobri ká i hu ká bil Ngerembay na, suoriya ba taa bari.» Leε, Tem Ngerewuru yinra báy bayke mii: «Zadε zu, ba tusue ki. Í máa bay

mgbaka taram sù-ri ká tul ped̄ bari ká i daa, baȳ ji le, fe kere bari ka i daa na, Ngerewuru ti yiinra ya, a haṅa ri fe tunduoke báy.»

Fe ká tina nun se tul órɔ nam kúnj sal bay

¹⁴ Fale ku le, mĩ kɔ-kóm na rɔbay, le, mĩ kɔ sii mbam pie. Ká tul sii mbamke ku na, nzoɓ rii vu nzoɓ kaw d̄i; taguɓa mbay ká i daa báy lari ká nduȳ z̄iriri z̄iriri guɓa tul-e, a mɓa ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem do nduo-ε. ¹⁵ Lee, led̄ nzaaped̄ Ngerewuru k̄i t̄ji saa *hul kaṅi Ngerewuru ká nulue a daa fe báy bawda kusol-e beler̄ a b̄ake baȳ z̄iṅ nzoɓ ká kaw tul sii mbam na mii: «Mu mbi ṅgahol bo na, a mú tii saṅ vbieke fe pay na, baȳ ji le, saṅ síe vbie fe pay na vi ro; fe pay ká tusiri na ṅoṅ ro.» ¹⁶ Báyi le, nzoɓ ká kaw tul sii mbam na, mbi ṅgahol be na a vbieke fe payri ká tusiri na†.

¹⁷ Báyi le, led̄ nzaaped̄ Ngerewuru k̄i t̄ji saa hul kaṅi Ngerewuru ká nulue; be kara ka mɓa ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem na do nduo-ε ndaw. ¹⁸ Led̄ nzaaped̄ Ngerewuru k̄i na rɔbay ká do báy h̄urusuo ká tul huu na t̄ji saa zad̄ *tutakra fe poy, a daa fe báy bawda kusol-e beler̄ z̄iṅ nzoɓ ká mɓa ṅgahol ká nzi-ε uo pelem pelem na mii: «Mu mbi ṅgahol bo ká nzi-ε uo pelem pelem na, a mú kúdk̄e lere puuri ká do zúba zuba ká tusiri,

† **14:16** 14.16 Ká ðil mbede Matiye na, vbie fe pay kie nam kúnj sal baȳ Ngerewuru ká'a ví vuku. I k̄ji Mat 13.30,38-42.

bay ji le, lerekeri na n̄gɔŋ ro‡.» 19 Báyii le, leɗ nzaaped N̄gerewuru na mbi ngahol be a kũdke lere puuri ká ɗo zúba zuba ká tusiri, a vbuku zuo zad ɗuo mbii lere puu ká kie here N̄gerewuru. 20 I tɔɗ lere puuri ká zuo zadɛ na ká fal n̄gerewuru; le, sím ká t̄ji saa zad ɗuo mbii lere puu na, hil kpuru se k̄n̄reŋ ká ɗo nzaa piriri. Símké ká uo na yaa zad a maa sal faa isɔɗ sɔɗ sayri munu (300).

15

Óro bie bíe ká mbi báý zad ká tɔno say

1 Fale ku le, mi ko fe ká kie fe k̄i ká nulue ká ba h̄je zikiki a ndaɗ kóko. Leɗ nzaaped N̄gerewururi ká tɔno say m̄gba bíe ká mbi báý zad tɔno say ɗo nduo-ri. Ba óro bie bíe ká mbi báý zad ro zu, bay ji le, báý faa bíe ká mbi báý zad ku na ze here N̄gerewuru o ká ɗi. 2 Mi ko fe rīi bawda maambii ká ɗo k̄arara ká zukri k̄i báý huu; a mí ko bari ká i haw yum ká tul fe m̄gbam ká ɗo yer, báý tul fe ká i mbuo rīi ni, roo ká tul be na ká suy be suo bol riŋ-ε na. I ɗo siya ká tul bawda maambiike, i m̄gba nzaŋa ká N̄gerewuru ha ri ɗo nduo-ri gbiri gbiri, 3 a i ɗi sim ká *Moyze, nzoɓ ped N̄gerewuru ɗi ká pola lew, báý sim ká Vu Baɗu ɗi mii:

«N̄gerembay N̄gerewuru Nzoɓ Hurusuo Luye,

‡ 14:18 14.18 Riŋ lere puu key na ba *rezin*. Leɗ Izarayelri vbuku lere puuri zuo goɗo tisaw ká ba zad ɗuo mbii lere puu a i tɔɗ ha m̄biike t̄ji. Tɔɗ lere puu mini key na, nzoɓ haneri ker i baa mii, feke kie here N̄gerewuru ká'a ɗáa ɓo tul nzoɓri ká nam kún sal bay. I k̄i FKT 19.15; Ezay 63.3; Zuyel 3.13.

fe d́áa bori na ba h́je zikiki a ndad ḱoko!
 Mbay tul nzoḅri ḱa saw puo bari bod bod bele,
 feri ḱa mù leke bay d́áa na,
 do b́ay zadε a maa b́ay tusue bay.

⁴ Ngerembay, waa, nzoḅ ve ndaw rɔɔ ti h́je mù
 ya le?

Nzoḅ ve ndaw rɔɔ, a sán d́áa riṅ d́ika bo tul-a le
 woo?

Ba tusue, ba bo hu-o-o ḱi hoy ze mù taṅ kaḅaṅ.
 Nzoḅri ḱa saw puo bari bod bod riw bele na i
 vika lu-o-o
 í huku pol-a bay rúo mù,
 bay ji le, fe d́áa bori ḱa do b́ay zadε na
 do zad hie ḱa nun nzoḅri riw bele.»

⁵ Fale ku le, m̀ kɔ *hul kaṅi Ngerewuru ḱa
 nulue ḱa *zad ḱa taṅ kaḅaṅ bamba tasiri do
 bil-e na mgbuda do hoy. ⁶ A le, led nzaaped
 Ngerewururi ḱa tɔno say ḱa i mgbá bíe ḱa mbi
 b́ay zad ḱa tɔno say do nduo-ri na, i t̄ji saa hul
 kaṅike. I nduo gari ḱa ndad bamba a nduy a puu
 kpala kpala; i d́aa sal bil ḱa i d́aa b́ay lari ḱa nduy
 z̄iriri z̄iriri na tekre nzaa law-ri. ⁷ Leε, fe mb̄iw
 ḱa sakra fe d́oko b́ay kumnunri ḱa niṅ na, ha led
 nzaaped Ngerewururi ḱa tɔno say na, tunḅuo
 tɔno say ḱa i d́aa b́ay lari ḱa nduy z̄iriri z̄iriri.
 Tunḅoke ku na him here Ngerewuru Nzoḅ Káw
 B́ay Kumnun mbiimbam b́ay mbiimbam baṅguo
 na, mbaa d́i maa ri mb̄iw mb̄iw bele. ⁸ B́ayji le,
 zuu huu ḱa kie riṅ d́ika Ngerewuru ḱa do, b́ay
 h̄urusuo-ε na yaa bil hul kaṅike k̄pol k̄pol bele
 ha nzoḅ mb̄iw mini kara maa bay r̄ii d́i ya kpuru
 maa b́ay bíe ḱa mbi b́ay zad ḱa tɔno say ḱa led

nzaaped Ngerewururi ká tɔnɔ say i víke na ɔ bele ndaw rɔ.

16

Tunguo here Ngerewuru ká tɔnɔ say

¹ Fale ku le, mĩ laa kusol nzoɔ mgba belen uru saa *hul kani Ngerewuru ká nulue a baa ha led nzaaped Ngerewururi ká tɔnɔ say na mii: «I se í vãa kúna him here Ngerewuru ká do bil tunguo ká ba tɔnɔ say na ka zuo tusiri.»

² Báyii le, led nzaaped Ngerewuru titire se a vãa kuna him here Ngerewuru ká do bil tunguo be na zuo tusiri. LEE, nzoɔri ká i ha téke surum fe mgbam ká do yer do sùo-ri, a í ruo fe ká i mbuo ri ni na, nuɔ day ká se bamba zuo sùo nzoɔkeri na kpurukud bele.

³ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sidike se a vãa kuna him here Ngerewuru ká do bil tunguo be na zuo bawda maambii. LEE, mbiike na fere a ndiɲ munu ba sim nzoɔ hufe, a feri riw bele ká do bil-e báy kumnun na i hu mburuk.

⁴ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di sayke se a vãa kuna him here Ngerewuru ká do bil tunguo be na zuo nduo mbii báy faa luo mbiiri ha ri fere a ba sim. ⁵ Báyii le, mĩ laa kusol led nzaaped Ngerewuru ká do báy hurusuo ká tumbiiri na baa ha Ngerewuru mii:

«Bo ká mù taɲ kaɗaɲ,

bo ká mù do pola doɗ ndaw rɔɔ tusiri do báy,

mù do timbede key ndaw na,

kún sal bay bo ká mini key na do báy zadε.

⁶ Nzob ndayari na, i daa sím nzoḅ taa bori
báy taa nzoḅ yaana bayri saa nzaa-a na zuo
siri,
a timbedε key le, bo ro mù ha ri nzo sim,
í zinj fe ká maa tul-ri báy ped daa bari.»

⁷ Lεε, mĩ laa kusol mgba saa zad *tutakra fe poy
mii:

«Ŋgerembay Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye,
ba tusue ki, kún sal bay bori na, do báy zadε,
a maa báy tusue bay.»

⁸ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di
niñke se a vaa kuna him here Ngerewuru ká
do bil tunquo be na zuo tul sie a ha ni faa zoko
nzobri pii báy zaṅa be. ⁹ Nzobri ká sie zanke ká
hed hed zo ri na, i tĩiri riñ Ngerewuru be ká'a
mgba kiri bĩe ká mbi báy zad ká mini key do
nduo-ε. Roo le, i hii súo kér bay bari bay daa riñ
dika bo tul-e ya.

¹⁰ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di
ndebeke se a vaa kuna him here Ngerewuru
ká do bil tunquo be na zuo tul karingaw mbay
fe mgbam na, ha puoruo be do bil suñ nduñ.
Nzobri su riñ-ri mgbokli mgbokli bay koko seke
fe bari, ¹¹ a í tĩiri Ngerewuru ká nulue bay tul
sekakeri báy nuori ká do súo-ri na. Roo le, i hii
súo kér bay bari ká tul fe daa kaaya bari na ya.

¹² Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke di
yieke se a vaa kuna him here Ngerewuru ká do
bil tunquo be na zuo tul bawda nduo mbii ká
riñ-ε ba Efarat ha mbiike u kpãani a poñ ba faa
ha mbayri ká i kaw fi tiya ká fi tĩi sie na ha ri

vike. ¹³ LEE, mĩ kɔ temndayari tul-ri say ká i rĩi tanɟiwri t̃ii saa bil nzaa nay san ndaw, saa nzaa titire fe mgbam ká do yer ndaw, rɔɔ saa nzaa fe mgbam ndeke d̃i sidike, be ká'a d̃i s̃uò-ε ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ndaw na. ¹⁴ Ba temri ká i ba taa ngeretemndaya ká i daa fe sanri. I se luo mbayri ká tusiri key riw bele, bay haɲa bo, i mbu k̃i í daa ruy z̃iɲ Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye báy bawda nam be.

¹⁵ Ngerembay baa mii: «Ì laa key, mĩ t̃ii tul-r̃i mbuda munu ká nzob riiba t̃iike. Nzob ká kaw báy nzaa bal-ε kekeke a kɔɔ gari beri do lakun-ε, bay haɲa bo ka se tigbi-ε hoy nduɔd̃i ha sahoɲ ka se ni ya na, suoriya ba taa be.»

¹⁶ Báyii le, temndayari na, i mbu mbayri ká zad mbiw ká i d̃i báy nzaa eboro ba *Harmagedon**.

¹⁷ Fale le, led nzaaped Ngerewuru ndeke d̃i tɔɔ sayke se a vaa kuna him herε Ngerewuru ká do bil tunguo be na zuɔ bil zuu, le, kusol Ngerewuru mgba belen saa karingaw mbay ká hul k̃ani be ká nulue mii: «Pedke ɔ ro zu.»

¹⁸ A le, mbamri vbu haa yela yela ndaw, kusolri mgba belen belen ndaw, mbamri yiw kp̃ay kp̃ay ndaw, rɔɔ tusiri lan yik yik ndaw pi. Ba d̃ie ká Ngerewuru daa tusiri kpuru t̃ii timbede key na, nzob kɔ k̃iri tusiri ká lan mini key ba mbiw

* **16:16** 16.16 Báy nzaa eboro na *Harmagedon* ba kuo ká riɲ-ε ba *Magedon*. Ká han kuo Magedon na led Izarayelri daa bawda ruy ká ngoɲ bamba ká d̃i. (Í k̃i Nzob kún sal bayri 5.19; 2 Mbayri 23.29; 2 Soro fe saɲ bulu bari 35.22.) *Harmagedon* ká bil mbede ni key na, kie zad ká Ngerewuru a háw yum ká tul ngeretemndaya ká d̃i, ba ɔɔ bie ruy k̃i w̃m.

ya mgbani! ¹⁹ Bawda ngerɛpuo na sáka zad say, a ngerɛpuori ká saw puori bod bod riw bele ká tusiri key na dir wuruk wuruk. Ro, Ngerewuru ker se tul ngerɛpuo *Babilon ká riŋ-ε mgbá bamba na, a daa ha ni nzo him bawda here be ká mbaa tunɔuo be gbay gbay na. ²⁰ Tukuɔu mbiiri riw bele na ɔol maa ki gbay gbay, a kuori laa ɛ, nzoɔ ko ri mbiw mbáa. ²¹ Bawda sari ká nɔɔbke hii maa báy ɔol nan ká i te bil-e zad sidi na gay saa nulue zuo tul nzoɔri ha ri tiri Ngerewuru bay tul sari ká ba bíe ká mbi báy zad, bay ji ɛ, ba bíe ká kal tul zad pavbad.

17

Kún bay ká ɔo tul bawda máy nun pie

¹ Fale ɛ, led nzaaped Ngerewuru mbiw ká sakra led nzaaped Ngerewururi ká tonɔ say ká i mgbá tunɔuo him here Ngerewuru do nduori na baa mii: «Mu vi, ɛ, mi kíe mù faa ká Ngerewuru a kúnke bay ɔo tul bawda máy daa nun pie, ká ba bawda ngerɛpuo ká do nzaa mbiiri*». ² Mbayri ka tusiri na i pon sùo-ri í daa fe daa lɔɔ ziŋ ni, a nzoɔ tukeleri ká i nzo him nun pie be na, himke daa ri tud.»

³ Báyii ɛ, Tem Ngerewuru mgbá mi, ɛ, led nzaaped Ngerewuru na mbi mi se bil law kor. Lɛɛ, mi ko máy mbiw munu ká di kaw tul fe mgbam ká sji nɔaw nɔaw ká do yer ká riŋ tiri Ngerewuru do sùo-ε kpurukud bele. Fe

* **17:1** 17.1 Máy daa nun pie key na, i di ni ba Babilon ngerɛpuo ndaw, bay ji ɛ, fe daa be ula nzoɔ tukeleri a kuo ri do di di zin Krii.

mgbamke ku na do báy tul tɔnɔ say, tɔwri ba duo. ⁴ Májyke na nduo gari lari ká nduy a ndad bamba ká surumkeri ba surum gari nduo mbayri. Ka mbada sùo-ε báy lari ká nduy zíriri zíriri ndaw, báy tisaw ká ndad bamba ká larike ηgɔη bamba báy zaw kereri ndaw pi. Ka mgba tunguo ká i daa báy lari ká nduy zíriri zíriri do nduo-ε ká fe dáari ká maa kókɔ ya, báy fe lɔrɔri ze mbaa dī bay tul nun pie be na. ⁵ Ká nzaa pol-e na, i vbie riη ká saw bayke do zad muni mii: «Babilɔn, ηgerɛpuo ká do báy hɔrusuo, máa nzoɔ daa nun pieri báy nzoɔ fe dáari ká maa kókɔ ya ká tusiri key.» ⁶ Mĩ kɔ ɛ, sım nzoɔ Ngerɛwɔruri ká'a nzo na daa ni tud ba him; ba sım nzoɔri ká i i ri bay tul bay Zezu ká i do tul-e.

Zadka mĩ kɔ ni na, mĩ yji mí kaw yer. ⁷ Báyyi ɛ, led nzaaped Ngerɛwɔru na baa ha mĩ mii: «Mina ndaw rɔɔ, mù kaw yer munu ɛ? Mĩ báa saw bay muni máy key na báy fe mgbam ká do yer ká tul-e ba tɔnɔ say, tɔw-ε ba duo, ká soɔ ni na ha mù laa. ⁸ Fe mgbam ká mù kɔ na, pola ká do báy kumnun, timbede ɛ, ka ti mbăa, roo ɛ, ka'a tji saa *luɔ zad baw ká gbuke tiya bay séke zad bīe ká kpukɔ kpukɔ. A nzoɔ tukɛleri ká riη-ri do bil mbede pam pola ya dɔd ndaw rɔɔ tusiri do báy na, zadka i kɔ fe mgbamke na, i káw yer, bay ji ɛ, pola na ka do báy kumnun, timbede ɛ, ka ti mbăa, roo ɛ, ka'a yji a tji báy.»

⁹ Be ze ba saw síe haηa nzoɔ taa Ngerɛwɔruri i do báy fe kókɔ í daa fe báy nun nzem. Tul ká tɔnɔ say na, ba kuori ká tɔnɔ say ká máy na

kaw dí†; a ba mbayri ká tɔnɔ say ndaw. ¹⁰ Nzob ndebekeri ká sakra bari mbayri na, i kal ro. Nzob ndeke dí yieke re mbay timbede key, a nzob ndeke dí tɔnɔ sayke na vi ya rɔbay. A roo le, zadka'a vi le, ka ti káw bole dí ya hoy. ¹¹ A fe mgbam ká pola do báy kumnun, a timbede le, ka ti mbáa na, be kɪ ze ka ba mbay ndeke dí tɔnɔ sídike. Ka ba nzob mbɔw ká sakra bari ká tɔnɔ say na ndaw‡, a se ba zad bíe ká kpukɖu kpukɖu na.

¹² A tɔwri ká duo ká mù kɔ na, ba mbayri ká duo ká i re mbay ya báy, roo le, i zín hɔrusuo réke mbay saw síe mbɔw hoy zín fe mgbam ká do yer na. ¹³ Bari mbaykeri ku na, law-ri maa kɪ a í ha ɲɔɲɔ báy hɔrusuo bari bay dáake ped ha fe mgbam na. ¹⁴ Fe mgbamke báy mbayri ká duo na, i rúu zín Vu Baɖu, roo le, Vu Baɖu na, a háw yum ká tul-ri, bay ɲi le, ka ba Ngerembay ká kal tul ngerembayri, a ba Mbay luye ká kal tul mbayri riw bele. A bari ká Ngerewuru dí ri a nan ri zuo boɖ ká í do tul bay be na, ì bá nzob háw yum zín ni.

¹⁵ Leɛ, led nzaaped Ngerewuru na baa ha mǐ rɔbay mii: «Nduo mbiiri ká mù kɔ ká mǎy nun pie daa puo ká dí na, ba saw nzobri ndaw, ruo nzobri ndaw, saw puo nzobri ndaw, roo nzaa bay nzobri ndaw pi. ¹⁶ Tɔwri ká duo ká mù kɔ, báy fe mgbam na, i tún mǎy daa nun pie na ngeren. I

† **17:9** 17.9 Kuori ká tɔnɔ say na, nzobri ker í baa mii, baa bay se tul ngerepuo Rɔm ká ba ngerepuo ká do tul kuori ká tɔnɔ say na. ‡ **17:11** 17.11 Mbay ndeke dí tɔnɔ sídike key na, ka do sakra mbayri ká tɔnɔ say na, bay ɲi le, ka re mbay ba sídɪ.

nán feri ká'a dōke na kpakla kpakla bele bay pón ni dō hoy nduodí. I suṅa náy sùo-ε, a í tay bie báy huu kpólók kpólók, ¹⁷ bay jì ɛ, Ngerewuru daa kón d́aa pedke na dō bil law-ri bay haṅa ri daa fe ká'a leke báy law máa kị mbịw hoy ha mbayri na i d́aa ke ped báy hurusuo-ri ha fe mgbamke na kpuru maa báy bay ká Ngerewuru baa na ka daa pedke ɔ báy zadε ndaw rɔ.

¹⁸ «A máy ká mù kɔ na, ba bawda ngerewu ká dō báy hurusuo, ká re tul mbayri ká tusiri key.»

18

Babilon bie kpukɔfu kpukɔfu

¹ Fal feke ku na, mǐ kɔ leɔ nzaaped Ngerewuru kị dǐ saa nulue. Ka dō báy bawda hurusuo, a tusiri riw bele hie báy zad taṅa be. ² Ká baa bay báy bawda kusol-e belej mii: «Ka lie ro! Bawda ngerewu ká *Babilon na lie ro! Timbedε key na dō ba zad ká temndayari daa puo ká dǐ; a dō ba zad mu sùo wururi ká ndaya báy kịre bod bod riw bele; kịri nduyri bod bod riw bele ká i ba ịm bamba ká nzo bri sa-saṅ kara mu sùo-ri ká dǐ, ³ bay jì ɛ, máy d́aa nun pie na, daa ha nzo bri ká saw puo bari bod bod riw bele nzo him yịṅke be na. Mbayri ká tusiri key pɔṅ sùo-ri bo bil fe d́aa lɔrɔ zịṅ ni, a bari nzo b d́ab fe híeri ká tusiri key na, i vi ba bawda nzo b feziṅari bay tul kón káw bil ndadǐ ká kal tul zad ká daa nzo b puokeri ku na.»

⁴ Fale ɛ, mǐ laa kusol kị mgbá ká nulue mii: «Baarì nzo b biri, ị tị ká bil puo na key, ká ị mgbaka í daa feyaa nzo bkeri na zịṅ ri a í zịṅ bíeri

ká mbi báy zad ká'a doko bay tul-e na, ⁵ bay ji le, feyaa bari na kay tul ki tul ki kpuru mgba nulue ha Ngerewuru ker se tul fe daa kayaya puoke na. ⁶ Ndad bay daa zin puoke na munu ká'a daa zin nzobri. Fe kayari ká'a daa na, ndad bay puo ni kay ki ba sidi. Ka bil tunguo ká'a zukrike him be bay kuna ha nzobri na, ndad bay zukri him yinke kal di ba sidi ha ni. ⁷ Munu ká'a sii sùo-ε bamba a kaw bil ndadi ká kal tul zad na, munu ndaw ze, i daa ha ni ko seke fe a re sùo-ε, bay ji le, ka baa ká bil law-ε mii: "Mi kaw zad ni key ba mbay; mi kaw ba may sie ya, a rew hud kara ti tji tul-i ya mban." ⁸ Sawke mini ze, bieri ká mbi báy zad ká do bay tul-e na, i vika nam mbijw hoy wuruk zuo tul-e: hud ndaw, rew hud ndaw, kon luye ndaw, roo huu a tay ni kpokok kpokok ndaw, bay ji le, Ngerembay Ngerewuru ká kun sal bay bo tul-e na ba Nzob Hurusuo.»

⁹ Bayji le, mbayri riw bele ká tusiri ká i daa fe daa loro zin ni, a i do bil ndadi ká kal tul zad zin ni na, zadka i koko zuu huu ngerepuoke ká'a tji na, i reke rew bay mbii nun-ri mgobo mgobo, a i nda law-ri zad zad bay tul-e. ¹⁰ I doko di di ngeren bay hie bay tul fe seke ká'a tji tul ngerepuoke na a i baa mii:

«Seke fe woo! Seke fe ji ze mini key le!

Bo bawda ngerepuo Babilon ká do bay hurusuo
na,
mu bie kpukdu kpukdu ku waa!

Bil saw sie mbijw hoy, kun sal bay ká do bay tul-a
na, tji tul-a.»

11 Nzoɓ ɗáɓ fe hieri ká tusiri na, i réke rew bay mbii nun-ri mgobo mgobo ndaw, a í re sùo-ri bay tul-e, bay ji le, nzoɓ mbijw mini kara hie fe bari ká i nda zuo na mbáa: 12 feri ká i ɗaa bay lari ká nduy zíriri zíriri ndaw, mase lari ndaw, tisawri ká ndaɗ bamba ká larike mba hie ndaw, zawri ndaw, tul gari ká nduy a ndaɗ bamba ndaw, tul gari lari ká súrukeri do boɗ boɗ ndaw, puuri ká bay kire boɗ boɗ riw bele ká bare fu buy buy ndaw, feri ká bay kire kire ká i ɗaa bay sere mbali ndaw, puuri ká larike ngon bamba ndaw, lari nduykeri boɗ boɗ ndaw, roo bay hayri ká i ɗaa bay tisaw kere ndaw pi. 13 Vay feri ká bare fu ndaɗ bamba ká bay kire boɗ boɗ ndaw, numri ká bare fu buy buy ndaw, feri ká i uu ha bare fu buy buy ndaw, him ndaw, num ndaw, sum bay fe pay ndaw, ndayri bay baduri ndaw, piriri bay puupusuri ndaw, roo koyri bay nzofri ká i mgba ri mgbam ká nzáa ruy kara ndaw pi.

14 Nzoɓ ɗáɓ fe hiekeri na, i báa ha ngerepuo na mii: «Bo Babilon na, fe kereri riw bele ká konke ɗaa mù bay zin na, zekre kaɗ ká luo-ɔ. Fezinari riw bele bay bil ndaɗi bori ká kal tul zaɗ na, zee ká luo-ɔ, a le, mù ti zin fekeri na mbáa wum.» 15 Nzoɓ ɗáɓ fe hieri ká i vi ba nzoɓ fezinari bay faa fe hie bari ká bil ngerepuoke ku na, i doko di di ngereɗ bay hie bay tul fe seke ká'a tii tul ngerepuoke na. I réke rew bay mbii nun-ri mgobo mgobo a í re sùo-ri 16 mii: «Seke fe woo! Seke fe jike ze mini key ká bil bawda ngerepuo key le! Ngerepuoke ká do munu ba

máy ká nduo gari ká nduy a ndad bamba ká súrukeri ba súru gari ndúo mbayri do sùo-ε, a mbada sùo-ε báy feri ká i daa báy lari ká nduy zíriri zíriri, báy tisawri ká larike ηγοη bamba mba híe, báy zawri ká ndad bamba na, ¹⁷⁻¹⁸ saw síe mbjw hoy maa bay haña feziña beri riw bele na, ka zékre kad ká dī.»

A nzoɓ mgbaka ηγοη bawda hul tumbiiri riw bele báy bari ká i se varu báy faa maambii na ndaw, roo báy nzoɓ daa pedri ká bil bawda hul tumbiiri báy bari riw bele ká i hol sùo-ri báy faa hãari tul mbii na, zadka i ko zuu huu ká ε ηγερεποκε na, i doko dī dī í guu fe mii: «Ŋγερεπο ηα κἰ roo maa bawda ηγερεπο na key le woo!» ¹⁹ Ze í faa sum siri í daa zuo tul-ri í réke rew báy mbii nun-ri mgbobo mgbobo, í re sùo-ri í gúuke fe mii:

«Sεke fe woo!

Sεke fe jike ze do tul bawda ηγερεπο key le!

Báy faa bawda feziña be ká bamba tasiri na,
nzoɓri ká i do báy bawda hul tumbiiri ká tul
maambii na,
i vi ba nzoɓ feziña.

Ze saw síe mbjw hoy maa haña fe beri ka zékreke kad riw bele.»

²⁰ Baari nzoɓri riw bele ká nulue,

ì záy sùo-ri bay tul bíe ηγερεπο key na!

Baari nzoɓ Ngerewururi ndaw, nzoɓ ndáy nza-
apedri

báy nzoɓ yaña bayri saa nzaa Ngerewuru
ndaw na,

ì záy sùo-ri,

bay ji le, Ngerewuru kuη sal bay bo tul-e

bay tul kaaya ká'a daa zih ri na.

21 Báyii le, led nzaaped Ngerewuru mbiw munu ká ba nzob hurusuo se a vaa mbi bawda tisaw ká ngob munu ká nin nan fe na a vbu bay hurusuo gbukum bo bawda maambii a baa mii:

«Faake munu ndaw ze,

Ngerewuru a dieke bawda Ngerewo Babilon na ruk ruk,

le, nzob ti koko mbaa wum.

22 Bo Babilon na,

nzob ti laa kusol nzaña kolon ká nzob hankeri han na mbaa;

tjwri bay fe ulri na, nzob ti laa ká luo-o mbaa ndaw.

Nzob gosi mbiw mini ká do daa pedke na ti mbaa ndaw;

Nin nan fe kara, nzob ti laa gire ká luo-o mbaa ndaw pi.

23 Huu ndele ti hie ká luo-o mbaa ndaw;

Suoriya yaana ki na kara nzob ti laa mbaa ndaw,

bay ji le, nzob dab fe hie bori na,

i ba nzob bawda hurusuo ká tusiri key,

a bay faa fe daa mgbi bori na,

mù ulake nzobri ká saw puo bari bod bod riw bele ká tusiri key.

24 Ngerewuru daa seke zih nzobri ká Babilon, bay ji le, sim *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru bay sim nzob taa beri ndaw, roo bay sim bari nzobri riw bele ká i i ri ká tusiri key na, bayke do tul nzob puoke na.»

19

¹ Fale ku le, mi laa gire fe rii kusol ruo nzobri ngji bamba tasiri ka mgba gigigi ka nulue a baa mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Pam ndaw, rin dika bay hurusuo ndaw na ba taa be!

² Kun sal bay beri na, do bay zadε a maa bay tusue bay,

bay ji le, ka daa bay bo tul Babilon ka ba bawda may daa nun pie

ka daa ha fe im yaa zadri riw bele ka tusiri key

bay faa fe daa nun pie be.

Ngerewuru daa ni ko seke fe,

bay ji le, ka i nzob ped Ngerewururi.»

³ Leε, ruo nzobri baa na robay mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru!

Bawda ngerεpuo ka huu se di na,

zuu huuke tji ndururu mbiimbam bay mbiimbam banuo!»

⁴ Bayji le, *ngerε tul pedri ka sin sidfi pare nin bay fe doko bay kumnunri ka nin na, i huku siri i ruo Ngerewuru ka kaw tul karigaw mbay na i baa mii:

«Amem! Ndad bay hanja ni ka do munu na ki!

Aleloya! Pisi Ngerewuru!»

⁵ Fale le, kusol mgba ba zad ka karigaw mbay bo di na mii: «Baari nzob ped Ngerewururi riw bele, baari ka i hje ni, ngereri bay ledri ndaw na, i pisi Ngerewuru naari!» ⁶ Leε, mi laa gire fe rii kusol ruo nzobri ngji bamba tasiri ka mgba gigigi, mgba rii maambii ka so gbuu gbuu ndaw,

mgba riì mbam ká yiw kpăy kpăy ndaw a baa mii:

«Aleloya! Pisi Ngerewuru,
bay ji le, Ngerembay Ngerewuru naari Nzob
Hurusuo Luye na
ka re mbay!

⁷ Naa záyri sùo naari, náa d'ori bil suoriya,
a náa dáari riñ d'ika bo tul-e,
bay ji le, nam suoriya yaana kị Vu Bađu na
vi ro,
a máy mbana be na leke sùo-ε ro*.

⁸ Ngerewuru ha ni nduo gari ká ndad bamba
ká nduy a puu kpala kpala.»

(Garike na ba ped ká báy zadε ká nzob
Ngerewururi daa.)

⁹ Leε, led nzaaped Ngerewuru na baa ha mĩ
mii: «Mu vbie mii: Bari ká Ngerewuru d'ri ri vi
zad suoriya yaana kị Vu Bađu na, suoriya ba taa
bari.» Ka baa na rɔbay mii: «Bayri ku na ba
tusue bay ká uru saa luo Ngerewuru.» ¹⁰ Báyii
le, ká zadε ku hɔy mĩ huku pol-e bay ruo ni, roo
le, ka baa ha mĩ mii: «Hay, mu daa munu ya! Bi
na, mĩ ba nzob ped munu ká bo ndaw, munu ká
yū-ɔri ká i d'fo tul tusue bay ká Zezu tina ha ri.
Ngerewuru ze mu ruo ni.»

Tusue bay ká Zezu tina ha ri na, be ze ba saw
bay ká nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru
baa ku.

* **19:7** 19.7 Nam suoriya yaana kị Vu Bađu báy máy mbana be
na, kie zúo kị ká Zezu hii bay haña ni ka d'fo sakra be báy nzob
beri. Nam hane le, ka'a yi bay tul máy mbana be, ká ba nzob
mbika lawri riw bele.

Háw yúm Krisi

¹¹ Falé ku lé, mĩ kɔ nulue mgbuda dɔ hɔy, lé, piri pie dɔ dɪ. Nzoɓ ká kaw tul-e na, riŋ-ε ɓa Nzoɓ Doko Tul Bay Ngerewuru, ɓáy Nzoɓ Tusue; ka kuŋ sal ɓay, a ru-ruy ɓáy zadε. ¹² Nun-eri sε huu kalu kalu munu ká riŋm huu, taguɓa mbay ŋgĩ-ŋgĩ guba tul-e†. I vbie riŋ mbjw dɔ nzaa pol-e ká nzoɓ mbjw kɔ ya, ɓa ɓe huɔ-ε kɪ hɔy ze ka kɔ. ¹³ Ka nduo maagari ká ɓa sım dɔ sùo-ε, lé, riŋ-ε ɓa «Bay Ngerewuru.» ¹⁴ Nzoɓ yúmri ká nulue ká i nduo gari pie ká ndaɗ ɓamba ká nduy a puu kpala kpala na, i kaw tul piri pieri, a í dii fal-ε. ¹⁵ Ká ɓil law nzi-ε na, maamii ká nzi-ε uo pelem pelem tji saa dɪ ɓay háwke yúm ká tul nzoɓri ká ɓáy saw puo ɓari ɓoɗ ɓoɗ. Ka'a réke mbay ká tul-ri ɓáy hurusuo, a tɔɗ lere puu ká zadɗ dɔɔ mbii lere puu ká kie here Ngerewuru, Nzoɓ Hurusuo Luye. ¹⁶ Riŋ ká i vbie dɔ maagari ɓe ɓáy tul kul-e na ze dɔ key: «Ŋgerembay ká kal tul ŋgerembayri, Mbay Luye ká kal tul mbayri riw bele.»

¹⁷ Falé ku lé, mĩ kɔ led nzaaped Ngerewuru mbjw dɔ siya ká ɓil law sikɗa síe. Ka guu fe belen ɓa siya ha nduy réke huɗ feri riw bele ká i zo í haari tumbam na mii: «Í vi í mby kɪ ɓay tul bawda fe sım Ngerewuru! ¹⁸ I ví re huɗ mbayri ndaw, ŋgere tul nzoɓ yúmri ɓáy nzoɓ yúmri ndaw, huɗ piriri ɓáy taa nzoɓ káw tul-ri ndaw, rɔɔ ɓáy huɗ nzoɓri riw bele, koyri ɓáy

† **19:12** 19.12 Zezu na ɓa nzoɓ ká kaw tul piri pie. Taguɓa mbay ká ŋgĩ ɓamba ká guba tul-e na, kie mii, ɓe na ka ɓa mbay saw nzoɓri riw bele.

nzofri ká i kaw báy tul-ri ndaw, ngereri báy ledri kara ndaw pi.»

¹⁹ Fale ku le, mi ko fe mgbam ká do yer na báy mbayri ká tusiri key, báy nzob yum bariri ká i mbu tul ki bay ruu zinj nzob káw tul piri báy nzob yum beri na. ²⁰ Fe mgbam ká do yer báy nzob ká di sùo-ε ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru, be ká'a daa fe sanri ká pol fe mgbam a ulake nzofri ká teke surum fe mgbamke do sùo-ri, ká i kod fe ká i mbuo ri ni na, i mgba ri i faa ri sidi bele i vbuku ri báy kumnun zuo bil bawda huu ká aa rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká di a se bilam bilam a fu kpiri kpiri. ²¹ Bie nzob hawri laa le, i hu-hud maamii ká tji saa nzaa nzob káw tul piri na, ha nduy reke hud feri riw bele na, re hudri na maa ri sib sib.

20

Bay ká se tul mbiimbam isod sod duo zad mbijw

¹ Fale ku le, mi ko led nzaaped Ngerewuru mbijw di saa nulue. Ka mgba lakerere *luo zad baw ká gbuke tiya ndaw, a mgba bawda sal lari do nduo-ε ndaw pi. ²⁻³ Ka se a vaa mgba nay san, ba soy piedke lew ká i di ni ba ngeretemndaya, mase *Satan na, a sin ni báy sal lari a vbu ni bo luo zad baw ká gbuke tiya na, a dar faake gbak do tul-e, a rji nzi-ε ren do di, ha ni kaw di mbiimbam isod sod duo zad mbijw bay hana bo, nay san na ka zinj faa ula nzofri ká saw puo bari bod bod na mbaa, kpuru maa báy mbiimbam ká isod sod duo zad mbijw na ka kal ndaw ro. Fale

ku le, do nun hina ni ha ni tji kele a daa nam ndji hoy.

⁴ Fale le, mi ko karingaw mbayri ka zuo. Bari ka i kaw tul-e na, Ngerewuru ha ri hurusuo kun sal bay. Robay mi ko para nun suo bari ka i vberere ri bay tusue bay ka Zezu tina ha ri, bay Bay Ngerewuru ka i ka-kaake. Ba bari ka i ruo fe mgbam na ya ndaw, fe ka i mbuo rii ni na ya ndaw, i te surum fe mgbamke do nzaa pol-ri mase fal nduo-ri ya ndaw pi. Bari nzobkeri ku na, i yi i kaw bay kumnun i re mbay zinj *Krisi ka bil mbiimbam ka isod sod duo zad mbijw (1.000).

⁵ Be ze ba titire tji saa luo hud. A nzob hawri ka i hu na, i ti yi i kaw bay kumnun ya kpuru maa bay mbiimbam ka isod sod duo zad mbijw na ka kal ndaw ro. ⁶ A bari ka i do bil titire tji saa luo hud key na, suoriya ba taa bari; i ba nzobri ka Ngerewuru daa ri zuo bod. Hud ndeke di sidike na, do bay hurusuo ka tul-ri ya. Bari na, i ba nzob fe poyri ka i daa ped ha Ngerewuru ndaw, Krisi ndaw, a i re mbay zinj ni ka bil mbiimbam ka isod sod duo zad mbijw na.

⁷ Zadka mbiimbam ka isod sod duo zad mbijw kal na bayji le, i hina Satan ha ni tji saa hul sal be na, ⁸ le, ka se a ula nzobri ka saw puo bari bod bod ka tijw zad ka nin ka tusiri key; ba nzobri ka i di ri ba Gog bay Magog*. Satan na mbu ri bay daake ruy, i ruo munu ka dikudi ka nzaa mbii. ⁹ I yaa zadri kpol kpol riw bele ka tusiri key, a i kiri

* **20:8** 20.8 Gog bay Magog na, ba nzobri ka saw puo bari bod bod ka tusiri key riw bele ka i tun Ngerewuru ngeren. Ezekiel 38.2.

zad káw nzoḅ Ngerewururi ndaw, ngerewu ká Ngerewuru ko ba nzoḅ nun-ε na ndaw pi. Roo le, huu vi saa nulue a tay ri kpɔlɔk kpɔlɔk. ¹⁰ Lee, ngeretemndaya ká ba nzoḅ úla ri na, i vbu ni bo bil bawda huu ká aa rad rad, báy tisaw ká vuo huu ká dī a se bilam bilam a fu kpiri kpiri. Ba zad ká i vbuku fe mgbam ká do yer báy nzoḅ ká dī sùo-ε ba nzoḅ yaaya bay saa nzaa Ngerewuru zuo dī pola na. I ko seke fe ngji bamba tasiri ká dī suḅ báy bisie mbiimbam báy mbiimbam banḡu.

Ɔro bie kún sal bay

¹¹ Fale ku le, mī ko bawda karingaw mbay ba pie, báy nzoḅ ká kaw dī. Tumbam báy tusiri na, i dūu pol-e ha nzoḅ yi a ko ri mbaa. ¹² Robay, mī ko nzoḅ huferi, ngereri báy ledri ndaw, i do siya biw ká pol karingaw mbay na, le, i mgbuda mbederi ká i vbie fe dāa nzoḅri riw bele do dī na do hoy. I mgbuda mbede ki ká ba mbede pam na do hoy ndaw. Nzoḅ huferi mbijw mbijw riw bele na, Ngerewuru kuḅ sal bay zuo tul-ri báy faa ped dāa bari maa báy bay ká i vbie do bil mbedekeri ku. ¹³ Bawda maambii yiḅra báy huḅ nzoḅri ká'a ya ri na ndaw, huḅ báy zad baw na, i yiḅra báy huḅ nzoḅri ká i do dī na ndaw pi. Lee, bari mbijw mbijw riw bele na, Ngerewuru kuḅ sal bay zuo tul-ri maa báy ped dāa bari. ¹⁴ Báyi le, huḅ báy zad baw na, i vbuku ri zuo bil bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam. Bawda huuke ku na, ba huḅ ndeke dī ba sidike. ¹⁵ A nzoḅ ká riḅ-ε ti bil mbede pam na ya le, i vbuka ni bo bil

bawda huu ká aa rad rad, a se bilam bilam na ndaw.

21

Zuruzalem fie

¹ Fale ku le, mi ko tumbam fie bay tusiri fie, bay ji le, titire tumbam bay titire tusiri na zekre kad, a bawda maambii na kara ti mbaa. ² Lee, mi ko ngerewu ká do bod ba taa Ngerewuru ká ba Zuruzalem fie di saa nulue ká luo-ε ba tusiri. Ka mbada sùo-ε a ndad may munu ba may mbana ká leke sùo-ε bay yaana wara. ³ Ká zadε ku na mi laa kusol mgba belen saa tul karingaw mbay ká baa mii: «Timbedε key na, Ngerewuru do sakra nzobri! Ka'a daa puo zin ri, a bari laa le, i ba nzob taa beri. Ngerewuru ki sùo-ε na ka'a sad zin ri, a ba Ngerewuru bari. ⁴ Ka'a taa mbii nun-ri pid pid bele; hud ti tiika mbaa ndaw, rew hud ti tiika mbaa ndaw, reke sùo ti tiika mbaa ndaw, koko seke fe kara ti tiika mbaa ndaw, bay ji le, taw feri ká piedke na, zekre kad.»

⁵ Bayji le, Ngerewuru, be ká kaw tul karingaw mbay na baa mii: «Timbedε key na, mi do daa feri riw bele ba fie.» Fale le, ka yi a baa ha mi mii: «Mu vbie bay ni key na ka do mbedε, bay ji le, bay biri na ba tusue bay, a maa daa law bo di.»

⁶ Ka yi a baa ha mi na robay mii: «Pedke o ro. Bi na, mi ba *Alfa bay Omega ndaw, Nzob Tiika Saw Fe bay Nzob Iro Bie Fe mgbada. Nzob ká kon mbii se ni na, mbii káw bay kumnun ká luu na, mi ha na ni nzo hoy hoy. ⁷ A nzob ká haw yum na, a zin fe samikeri, le, mi ba Ngerewuru be, a

be laa le, a bá vu-i. ⁸ A bay ká se tul tokori ndaw, nzobri ká i do tul Bay Ngerewuru mbaa ndaw, nzob fe daa imri ndaw, nzob ika nzobri ndaw, nzob daa nun pieri ndaw, nzob fe daa mgbjiri ndaw, nzob kof fe kiri ká i ko ba ngerewuru bari ndaw, roo nzob kud bayri riw bele ndaw na, zad bari do bil bawda huu ká aa rad rad, bay tisaw ká vuo huu ká di a se bilam bilam a fu kpiri kpiri ká ba huf ndeke di ba sidike.»

⁹ Bayji le, led nzaaped Ngerewuru mbjw ká sakra led nzaaped Ngerewururi ká tonɔ say ká i mgbá tunguo ká ɔro bie bíeri ká mbi bay zad ba tonɔ say mbaa di na ví baa ha m̄ mii: «Mu vi, le, m̄ k̄ie mù máy tikdi ká ba máy mbana Vu Bađu na.» ¹⁰ Lee, Tem Ngerewuru mgbá m̄ ha led nzaaped Ngerewuru na sùu m̄ se tul lon kuo ká gan bamba mbenvbjw, a k̄ie m̄ ngerepuo Ngerewuru ká ba Zuruzalem na di saa nulue ká luo-ε ba tusiri. ¹¹ Ngerepuoke ku na, zad taɲa ká k̄ie Ngerewuru ká do na, t̄ji saa di a nduy mbedera mbedera. Ka do ver ver munu ká tisaw kere ká riɲ-ε ba *zaspé* ká nduy a taɲ qarara. ¹² I mbuo kòkò dudu hi-hii ndaw, a gan ndaw í kirike ngerepuo na. Faakeri ba duo fale sidí; led nzaaped Ngerewururi ba duo fale sidí ze i koro faakeri na. Ká tul faa hulri na, i vbie riɲ saw kani led Izarayelri ká duo fale sidí do di do di. ¹³ I pɔɲ faa hul ba say do fi t̄ji síe, say do fi riɲ síe, say do fi hodó, say do fi gel. ¹⁴ Kòkò dudu na, i mbuo do tul tisawri ká duo fale sidí ká i vbie riɲ nzob ndáy nzaaped Vu Bađu ká duo fale sidí na do di mbjw mbjw bele.

15 Fale le, led nzaaped Ngerewuru ká baa bay zinj mĩ na, ka mgba ngasikri lie fe ká i dfaa báy lari ká nduy ziriri ziriri do nduo-ε bay lieke ngerepuo na ndaw, faa hulkeri ndaw, rɔɔ kòkò dudu ká kiri dī na ndaw. 16 Ngerepuoke na tiwke maa ki: pieke báy áake maa ba ki. Báyji le, led nzaaped Ngerewuru lie ngerepuo na báy ngasikri lie fe be na, le, pieke na ba *estade* isod sod duo zad duo fale sidi. Pieke ndaw, áake ndaw, rɔɔ gánke ndaw na, maa ba ki*. 17 Ka lie ganya kòkò dudu na ndaw, le, ba tukuru nduo isod báy sín niñ p̄are niñ, ba nduo fe lie nzofri ze led nzaaped Ngerewuru na lieke†. 18 Kòkò na i mbuo báy tisaw kere ká larike ngon bamba ká i dī ba *Zaspe*. Ngerepuo na, i mbuo báy lari ká nduy ziriri ziriri a tan kad kad a do karara. 19 Tigb̄aa kòkò ká kiri ngerepuoke na, i dew báy tisaw kere ká larike ngon bamba báy k̄ire bod bod. Titire tisaw tigb̄aa hul ká i dfaa bo na, i dfaa báy tisaw ká i dī ba *zaspe*, tisaw ndeke dī sidike na i dī ba *safir*, tisaw ndeke dī sayke na i dī ba *agat*, tisaw ndeke dī niñke na i dī ba *emerode*, 20 tisaw ndeke dī ndebeke na i dī ba *onikse*, tisaw ndeke dī yieke na i dī ba *sarduw̄an*, tisaw ndeke dī tɔnɔ sayke na i dī ba *kirizolit*, tisaw ndeke dī tɔnɔ sidike na i dī ba *beril*, tisaw ndeke dī tɔnɔ

* **21:16** 21.16 *Estade* isod sod duo zad duo fale sidi na maa sal faa 2.200. Duo fale sidi na ba suy fe ká kie fe ká do bay zadε nzedem. Zadka pieke ndaw, áake ndaw rɔɔ gánke ndaw maa ba ki na, tuma law nzoɓ ha ni ker se tul zad ká tan kadan bamba tasiri ká hul kani Ngerewuru. Ba zad ká do bay zadε nzedem ká Ngerewuru do dī. † **21:17** 21.17 Tukuru nduo 144 na maa *metre* 65.

mbjwke na i di ba *topaze*, tisaw ndeke di duoke na i di ba *kirizoparaze*, tisaw ndeke di duo fale mbjwke na i di ba *turkuaze*, tisaw ndeke di duo fale sidike laa le, i di ba *ametiste*. ²¹ Faa hulri ka duo fale sidi na ba para zaw kereri ka duo fale sidi ka larike ngon bamba ka i di ba *perle*. Faa hulri mbjw mbjw riw bele na i daa bay para zaw kereke mbjw ki hoy. Faa ka bil ngerepuo na, i daa bay lari ka nduy ziriri ziriri a tan kad kad a do karara.

²² Roo le, ka bil ngerepuoke ku na, mi ko hul kani ka di ya, bay ji le, Ngerembay, Ngerewuru Nzob Hurusuo Luye bay Vu Baɗu na ze i ba hul kanike‡. ²³ Ngerepuo na se sie sie, mase few roo bay hana ri tan zad ka di ya, bay ji le, zad tana Ngerewuru ka kie ni na, tan zad kad kad ka di, a Vu Baɗu laa le, ba huu ndele ka puoke. ²⁴ Nzobri ka saw puo bari bod bod ka tusiri key na, i doko bil zad tana be, a mbayri ka tusiri key kara, i seke bay feziɲa bari ka di. ²⁵ Faa hulkeri na a doko hoy ka bisie; nzob ti dar do di ya mban, bay ji le, suɲ ti doko bil ngerepuoke na ku ya. ²⁶ Nzobri ka saw puo bari bod bod ka tusiri key na, i uru bay fe riɲ dika bari bay feziɲa bari i seke di. ²⁷ Ka bil ngerepuoke ku na, fe im mbjw mini kara ti ri di ya, nzob fe daa lorori ya ndaw, nzob kud bayri ya ndaw. Ba bari huo-ri ki hoy ka riɲ-ri do bil mbede pam ka ba taa Vu Baɗu na ze i ri di.

‡ **21:22** 21.22 Nzob se sie hul kani mbaa, bay ji le, Ngerewuru ki suo-e sad zin nzob beri, a ngerepuo bay zadɛ ngid bele na ba taa be.

22

¹ Fale ku le, led nzaaped Ngerewuru na kie mĩ nduo mbii káw báy kumnun ká nduy a tan karara tji saa karingaw mbay Ngerewuru báy Vu Bađu, ² a uo ká law sikda faa ká bil ngerewuoke na. Ká sikda nduo mbiiri ká sidĩ na, puu káw báy kumnun do dī*, ká lie lereke faa bal ba duo fale sidĩ ká bil mbiimbam mbjw. Few mbjw le, lie ba mbjw mbjw, a vaykeri kara ba sawpuu vaa nzofri ká saw puo bari bod bod.

³ Feri ká Ngerewuru fad na ti doko mbáa. Karingaw mbay Ngerewuru báy Vu Bađu ze a doko dī. Leε, nzob ped beri na, i ruo ni. ⁴ I kóko nun-ε†, le, riη-ε do nzaa pol-ri. ⁵ Sun ti tiika dī mbáa ndaw, nzob ti séke síe zad tana huu ndele ya ndaw, zad tana síe ya ndaw, bay ji le, Ngerembay Ngerewuru a hanja zad tana be tan ká tul-ri, a í re mbay mbiimbam báy mbiimbam banquo.

Zezu waa bay vika

⁶ Fale ku le, led nzaaped Ngerewuru na baa ha mĩ mii: «Baykeri ku na ba sùo bay a maa bay dáa law bo dī. Ngerembay Ngerewuru ká ha Tem be ha nzob yaana bayri saa nzi-ε na, pie led nzaaped be bay kie nzob ped beri fe ká'a vika vuku.»

⁷ Zezu baa mii: «Ì laa key! Ndji hoy le, mĩ vika. Nzob ká dfaa vu mbom bo tul bayri ká uru

* **22:2** 22.2 I kji Tiika saw fe 2.9; 3.22; Ezekiyel 47.12. † **22:4** 22.4 I kji Tji kele 33.20; 1Tm 6.16 ndaw. Pola lew na, nzob maa bay kóko nun Ngerewuru ya, roo le, timbede key na faa do hoy ro.

saa nzaa Ngerewuru ká do bil mbede ni key le, suoriya ba taa be.»

⁸ Bi Zaa na, fekeri ku riw bele na, mi laa bay suk-i ndaw, a mi ko bay nun-i gbak gbak ndaw pi. A zadka mi laa bay fekeri, a mi ko bay nun-i ndaw na bayji le, mi huku pol led nzaaped Ngerewuru ka kie mi fekeri na bay ruo ni. ⁹ Roo le, ka baa ha mi mii: «Hay, mu daa munu ya. Bi na, mi ba nzob ped munu ka bo ndaw, munu ka yu-ori ka i ba *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw, roo munu ka bari riw bele ka i daa vu mbom bo tul bayri ka do bil mbede ni key ndaw na. Ngerewuru ze mu ruo ni.»

¹⁰ Fale ku le, ka baa ha mi bay mii: «Bayri ka uru saa nzaa Ngerewuru ka do bil mbede ni key na, mu muu ya, bay ji le, nam ka fekeri a tji na ton di mbaa ro. ¹¹ Nzob kaaya na, ka daa nun-e ba pola, a nzob fe daa im na, ka do bil fe daa im na, a daa nun-e ba pola. A roo le, nzob fe daa bay zadε na, ka daa nun-e ba pola, a nzob ka do bod ba taa Ngerewuru le, ka do bod ba taa be, a seke nun-e ba pola.»

¹² Zezu baa mii: «I laa key! Ndji hoy le, mi vika. Mi mgbaka fe tunduori na do nduo-i bay ha na nzob ha ha le, ka maa bay ped daa be. ¹³ Bi na, mi ba *Alfa bay Omega, mi ba Titire Nzob bay Jro Bie Nzob, Nzob Tiika Saw Fe bay Nzob Jro Bie Fe mgbada. ¹⁴ Suoriya ba taa nzobri ka i wa maagari bari *tan kad kad, bay ha na bo i do bay faa rii bay faa koko dudu i se bil ngerewuru na, i su lere puu kaw bay kumnun banquo ka di. ¹⁵ Roo le, vay nzobri, bari nzob fe daa mgbjiri

bay nzoɓ ɗáa nun pieri ndaw, nzoɓ ika nzoɓri ndaw, nzoɓ kóɗ fe k̄iri ká i ko ba ngerewuru bari ndaw, mase nzoɓ ha ha ká hii kúɗ bay a ɗaa banɗo ndaw na, i ɗoko fal ngerepuoke na.

¹⁶ «Bi Zezu na, mi pie leɗ nzaaped bi bay haɗa ni ka baa nasi bay feri key na riw bele ha nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul k̄i ká zad ɓoɗ ɓoɗ na. Bi na, mi ba vu bulu Mbay *David, a mi ba ruo tibie ká taɗ gbalak ndaw pi‡.»

¹⁷ Tem Ngerewuru bay may mbana Vu Baɗuŋ na, i baa mii: «Mu vi!» Nzoɓ ká laa bay key na le, ka baa mii: «Mu vi!» Nzoɓ ká kon mbii se ni le, ka vi; a nzoɓ ká hii bay nzo ko mbii káw bay kumnun le, ka vi yaa hoy hoy.

Sin tul bay

¹⁸ Baari riw bele ká i laa bay ká uru saa nzaa Ngerewuru ká do bil mbede ni key na, bi Zaa na mi baka ri mii: nzoɓ ká ɗaa bay k̄i nde tul bayke na le, Ngerewuru a ɗaa bireri ká mbi bay zad, ká bayke do bil mbede ni key na, nde tul seke fe ká do bay tul-e. ¹⁹ A nzoɓ ká naa bay hane ká di le, Ngerewuru a naa fe hane ká do bay tul-e, ká bayke do bil mbede ni key ndaw. Nzoɓke ti suna lere puu káw bay kumnun ya ndaw, ka ti ri bil ngerepuo Ngerewuru na ya ndaw pi.

‡ **22:16** 22.16 Zafka Zezu baa mii, beri ba vu bulu Mbay David, a beri ba ruo tibie ndaw na, ka hii bay baa mii, beri ba Nzoɓ Yaana Nzoɓri ká Ngerewuru waa bay pie beri vi, beri ká Zibri riw bele giyan beri na. § **22:17** 22.17 May mbana Vu Baɗu na, ba nzoɓ mbika lawri ká i giyan nam yi Zezu ká ba mbana bari.

²⁰ Nzob báa nasi bay fe niri key riw bele na baa mii: «Ba tusue, ndii hoy e, mĩ vika.»

Amem! Ndad bay haṅa ni ka do munu na ki!
Ngerembay Zezu, mu vi!

²¹ Ndad bay haṅa law huoke taa Ngerembay Zezu ka sád zinj nzob taa Ngerewururi riw bele!
Amem! Ndad bay haṅa ni ka do munu na ki!

lxx

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4